

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra mediálních studií

Nikita Poljakov

nikitapoljakov@gmail.com

**Definice levice a pravice v MF Dnes a Právu šest týdnů
před volbami Do Poslanecké sněmovny Parlamentu České
republiky v roce 2010**

bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Nikita Poljakov**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. Jan Jirák, Ph.D**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

POLJAKOV, Nikita. *Definice levice a pravice v MF Dnes a Právu šest týdnů před volbami Do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010*. Praha, 2011. 63 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, PhD.

Abstrakt

Bakalářská práce se soustředí na analýzu titulních stran MF Dnes a Práva šest týdnů před volbami do PSPČR 2010 z hlediska definice levice a pravice. Nejprve se práce věnuje definici pravice a levice z politologického hlediska, kde se snaží o hodnotnou definici politického spektra, i s přihlédnutím k historickému vývoji levice a pravice. Následně se práce pomocí hermeneutické kvalitativní analýzy snaží jak na stránkách MF Dnes, tak i na stránkách Práva definovat levici a pravici. Práce si všímá způsobu, jakým každý deník informuje a definuje levici a pravici a jaká témata a politické strany s nimi spojuje. Následné porovnání levicovosti a pravicovosti u obou deníků má zdůraznit, nakolik se oba deníky definičně a ideologicky liší. Bakalářská práce oba deníky tedy posuzuje stejně, nehledě na jejich názorovou inklinaci.

Abstract

This dissertation focuses on the analysis of the front pages of two main Czech newspapers – MF Dnes and Pravo. The front pages are analyzed six weeks before the General elections in 2010. The thesis aims to specify how each newspaper defines and informs about the left-wing and right-wing politics and which topics does it connect with both spectrums. Dissertation also touches the political aspect of the definition of the left and the right with a respect to historical development of both spectrums. Afterwards the dissertation compares both newspapers and tries to figure out, in what topics they differ when defining the left and the right wing. The analysis approaches both newspapers the same objective way, not looking at their political inclination.

Klíčová slova: MF Dnes, Právo, levice, pravice, titulní strana, zpráva, politické strany, definice, téma

Keywords: MF Dnes, Právo, left wing, right wing, front page, feature, political parties, definition, topic

Rozsah práce: 122 885 znaků

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a s využitím všech uvedených pramenů a literatury. Tato práce nebyla použita k získání jiného vysokoškolského titulu. Souhlasím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 20. 5. 2011

Nikita Poljakov

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Prof. PhDr. Janu Jirákovi, Ph.D., bez jehož pomoci, rad a odborných připomínek by tato práce nemohla vzniknout.

**Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce**

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Poljakov Nikita

Razítko podatelny:

**Imatrikulační ročník
diplomantky/diplomanta:**
2008

E-mail diplomantky/diplomanta:
nikita.poljakov@seznam.cz

Studijní obor/typ studia:
Žurnalistika/prezenční

<p>Předpokládaný název práce v češtině: Levice a pravice v MF Dnes a Právu (jak oba deníky definují, vykreslují a prezentují levici a pravici)</p>
<p>Předpokládaný název práce v angličtině: The Left and the Right in MF Dnes and Právo (how both newspapers define, depict and present the left and the right)</p>
<p>Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: <i>ZS 2012</i>): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012) LS 2011/12</p>
<p>Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): MF Dnes a Právo se považují za své ideologické protiklady. I přesto, že označení „pravice“ a „levice“ doprovází velmi vágní a široké definice, společenské klišé, které rozděluje deníky na pravicové a levicové, je důvodem k výběru těchto dvou titulů. Stylem psaní, tematickým zaměřením a prostorem, který oba deníky určitým (tzv. pravolevým tématům) vyhrazují, má vliv na to, jak se v těchto médiích pravice a levice definuje a prezentuje. Předmětem zkoumání jsou titulní strany obou deníků po dobu šesti týdnů před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Konkrétně by měl být zkoumán způsob, jakým deníky prezentují pravici a levici (v porovnání s obecnými politickými definicemi) a kolik prostoru jim vyhrazují. K tomuto zjištění dopomůže kvantitativní obsahová analýza textů na titulních stranách. Práce má za cíl zjistit, nakolik se prezentace pravice a levice v obou denících liší od svých obecných politologických definic; jaký je rozdíl mezi levicí a pravicí v MF Dnes a Právu, a v politologických publikacích. Dále by měla identifikovat, který deník se považuje za pravicový/levicový, jakým způsobem tyto politické pozice obhajuje a jak vykresluje své ideologické protiklady v porovnání s tím, jak to dělá druhý titul.</p>
<p>Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Úvod a uvedení do tématu zkoumání 2) Definice pojmů „pravice“ a „levice“ v politické literatuře a problematika s ní spjatá 3) Obsahová analýza titulních stran Práva a MF Dnes 4) Porovnání pravolevých témat v politické literatuře s pravolevými tématy v novinách 5) Analýza výsledků zkoumání z obou deníků (jejich identifikace s pravicí a levicí a způsob, jakým o nich informuje jeden deník v kontrastu s druhým) 6) Závěr a shrnutí
<p>Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován): MF Dnes – (titulní strany 6 týdnů před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2010) Právo – (titulní strany 6 týdnů před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2010)</p>
<p>Postup (technika) při zpracování materiálu: Obsahová analýza obou jednotlivých deníků a jejich komparace.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k <u>tématu a způsobu jeho zpracování</u>; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků): Norberto, Bobbio, Pravice a levice, Důvod a smysl rozdělení politické scény, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003 Bartoň Jindřich, Proč volím pravici, Jalna, 2005 Čechurová Jana, Česká politická pravice: mezi převratem a krizí, Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1999 Scruton Roger, What is Left?, 1944</p>

Barša Pavel, *Levice v postrevoluční době: občanská společnost a nová sociální hnutí v radikální politické teorii 20. století*, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004

Suda Zdeněk, Musil Jiří, *The European left after 1989 – West and East*, Prague: Central European University, 2000

Carlisle Rodney P., *Encyclopedia of Politics: the left and the right*, Thousand Oaks: Sage Reference, 2005

Žižek Slavoj, *Mapping Ideology*, London; New York: Verso, 2000

Heywood Andrew, *Politické ideologie*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Júdtová, Martina, *ODS v Mladé frontě DNES a v Právu : (obsahová analýza MFD a Práva na základě publicistických článků o ODS)*, 2001 (Hz 3614)

Troníček, Jakub, *Konstrukce levicovosti na komentářové stránce deníku Právo v letech 1993 až 2008*, 2009

Boháčová, Anna, *Komparace vývoje české a slovenské pravicové politiky od roku 1990 do současnosti*, 2007

Němcová, Veronika, *Zpracování politických událostí na stránkách deníků Mladá Fronta Dnes a Právo (vhledem k prezentaci levice a pravice)*

Pokorná Tereza, *Vyváženost a nestrannost názorových rubrik v deníku MD Dnes a Právo v roce 2008*, 2009

Vaňková Tereza, *Mediální obraz Jiřího Paroubka v deníku Právo a MF Dnes*, 2008

Borovičková, Lucie, *Mediální obraz Občanské demokratické strany před parlamentními volbami 2006 v deníku Mladá fronta DNES a deníku Právo*, 2007

Datum / Podpis studenta/ky

Poljakov Nikita

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na UK FSV vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ UK FSV. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU KOPIÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE DOPORUČENÉ PEDAGOGEM/PEDAGOŽKOU BUDE VEDENÍ IKSŽ POUZE BRÁT NA VĚDOMÍ, TEZE PODÁVANÉ STUDENTEM SAMOSTATNĚ BUDE PROJEDNÁVAT.

1. OBSAH

1. OBSAH.....	1
2. ÚVOD.....	3
3. Postup práce.....	5
3.1 Hermeneutika.....	5
3.2 Cíl analýzy.....	6
3.4 Způsob výzkumu.....	6
3.5 Výběr období.....	7
4. Současné postavení MF Dnes a Práva ve struktuře českých médií.....	9
5. Politologické definice levice a pravice.....	11
6. Analýza.....	17
6.1 MF DNES.....	17
6.1.1 Jak MF Dnes definuje a vnímá pravici na svých titulních stranách.....	17
6.1.2 Malé středové a středopravicové strany.....	18
6.1.3 Konzervatismus.....	18
6.1.4 Důchod a důchodové pojištění.....	19
6.1.5 Svoboda, odpovědnost a nezadlužená budoucnost.....	19
6.1.6 Boj s levicí.....	20
6.1.7 Koaliční hledisko.....	21
6.1.8 Úrovně pravicovosti.....	21
6.1.9 Překvapení.....	22
6.1.10 Nevěrohodné nadbíhání.....	23
6.1.11 Radikalismus.....	23
6.1.12 Jak MF Dnes definuje a vnímá levici na svých titulních stranách.....	25
6.1.13 Socialisté vs. sociální demokraté.....	26
6.1.15 Korupce.....	28
6.1.16 SPOZ.....	28
6.1.17 Rivalita mezi ČSSD a VV.....	30
6.1.18 Slova, která MF Dnes s levicí spojuje.....	31
6.1.19 Populismus.....	32
6.1.20 Sociální demokracie sní.....	33
6.1.21 Jiří Paroubek.....	34
6.1.22 Komentář Roberta Čásenského.....	36
6.2 Právo.....	38
6.2.1 Je levice ČSSD a KSČM?.....	39
6.2.2 Stáří jako levicové téma.....	39
6.2.3 Suverenita sociální demokracie.....	40
6.2.4 ČSSD vs. pravice.....	41
6.2.5 Politická levicová témata.....	43
6.2.6 SPOZ.....	44
6.2.7 Pravice.....	46
6.2.8 Pravice proti ČSSD.....	47
6.2.9 Svérázná a netypická pravice.....	48
6.2.10 Menší pravicové strany.....	49
6.2.11 Pravicový program.....	50
6.2.12 Mladí a pravice.....	51
6.2.13 ODS vs. TOP 09.....	52

7. Porovnání pravice a levice na stránkách MF DNES a Práva.....	55
8. Závěr	58
9. Summary	59
10. Použitá literatura	61
Seznam příloh	64

“Volební boj je skutečně v první řadě komunikačním procesem.”

Winfried Schulz (2004)¹

2. ÚVOD

Rozdělení politických stran na levice a pravici vzniklo během Velké francouzské revoluce. V roce 1789 se jednotlivé politické skupiny posadily v určitém pořádku na prvním zasedání Generálních stavů. Od zasedacího pořádku těchto skupin byla levice a pravice odvozena. *„Aristokraté podporující krále seděli vpravo, zatímco vlevo seděli radikálové, příslušníci třetího stavu.“*² Od té doby se tato pojmenování ustálila nejen v popisu politických stran, nýbrž se těmito názvy začaly titulovat všechny politické názory, které byly ve společnosti vysloveny. Jelikož média hrají v šíření politických zpráv a politizaci určitých témat důležitou roli a protože *„mezi masovou komunikací a chováním politiků je vždy těsné spojení bez ohledu na režim,“*³ i v souvislosti s jejich existencí se začalo využívat takzvaného „pravicovo-levicového“ spektra.

Často můžeme slyšet, že je nějaký deník „levicový“, jiný zase „pravicový“.⁴ Co to v praxi znamená? Společnost se tímto „škatulkováním“ primárně snaží pojmenovat deníky, které inklinují k levice nebo pravici. Společenské klišé donutilo přiřadit Právu levicový kontext, oproti tomu noviny jako MF Dnes, Lidové noviny nebo Hospodářské noviny jsou spojovány s pravici.

Co však znamená inklinovat k nějakému politickému spektru? Jednoduchý způsob vyložení této definice je určit, o jakých politických stranách deník informuje, jaká témata vyzdvihuje na své titulní strany a jaký jazyk používá v souvislosti s protichůdným spektrem. Když se tyto atributy u daného deníku určí, je možné ho nazvat levicovým, nebo pravicovým.

¹ SCHULZ, Winfried, et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha : Karolinum, 2004. str. 11.

² HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. str. 16.

³ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. Praha : Portál, 2009. str. 539.

⁴ POKORNÁ, Tereza. *Vyváženost a nestrannost názorových rubrik v deníku MF Dnes a Právo v roce 2008*. Praha, 2009. 92 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze .

Mnohem složitější otázka je, jaké politické strany, jaká témata a jaký jazyk je z definičního hlediska pravicový a levicový? Je jednoduché to definovat? Čemu dnes rozumíme pod pojmem levice a pravice?

Záměrem práce je tedy pokusit se nejprve nahlédnout, jak politologické definice rozumí těmto dvěma pojmům. Následně tato práce s pomocí kvalitativní analýzy hodnotí MF Dnes a Právo, aby zjistila, jak oba deníky definují levici a pravici a jaká témata s oběma spektry spojují. V závěrečné části práce porovnává oba deníky z hlediska toho, jak koncept pravice a levice na svých stránkách uchopily a jak se tyto koncepty jeden od druhého liší, popřípadě v čem se shodují.

Tato bakalářská práce se decentně odchyluje od teze z několika důvodů, které jsou pro práci ve výsledku prospěšné. Místo šestitýdenního vzorku do sebe analýza zahrnuje ještě jeden povolební týden. Důvodem je skutečnost, že v povolebním období se mediální obsah silně politizuje a je tedy i prospěšný pro výsledky analýzy.

Pro analýzu obsahu byla místo kvantitativního výzkumu použit výzkum kvalitativní, jelikož kvantitativní analýza není schopna zachytit významové nuance v analyzovaných textech.

Změna těchto atributů je pro práci přínosná z toho důvodu, že ji dělá komplexnější z hlediska struktury a jasnější z hlediska obsahové analýzy.

3. Postup práce

3.1 Hermeneutika

V rámci analýzy byla vybrána MF Dnes a Právo, jež zkoumá s pomocí obsahové analýzy – konkrétně hermeneutické textové analýzy. „*Hermeneutika je věda interpretování, přičemž interpretace je akt vysvětlení, vzhledu nebo porozumění.*”⁵ Typ objektivní hermeneutiky, která se dnes ve výzkumu využívá, byl vyvinut v osmdesátých letech.⁶ „*Má za cíl odhalit objektivní struktury za subjektivními významovými strukturami, které zprostředkuje nasbíraný materiál.*”⁷

V souvislosti s touto metodou zkoumání je třeba si uvědomit subjektivitu takového výzkumu i faktu, že je tento výzkum výhradně spjat s autorovým pohledem na danou problematiku. Tudíž informace, které z analýzy vyplývají, mohou být zkreslené kvůli predeterminaci autora, jenž na danou tematiku nahlíží, a díky jeho nemožnosti být z tohoto hlediska objektivní. „*Různí odborníci se mohou dobrat velmi rozdílných výsledků,*“ říká Scherer o této analytické metodě⁸, což potvrzuje slovy Gadamera i Petr Pokorný, podle něhož je zkušenost od hermeneutiky neodmyslitelná. „*Je něčím, co k nám přichází, něčím zvenku, cizím, ale současně je to, co přináší zkušenost, to jiné, které se nás osobně týká a nějak je musíme zpracovat.*”⁹ V souvislosti s hermeneutikou je sice možné namítat, že se toto odvětví vztahuje k analýze teologie, filozofie a estetiky, nicméně v díle *Člověk a řeč* sám Gadamer (jeden ze zakladatelů moderní hermeneutiky) tento pojem z této škatulky vysvobozuje: „*Úlohou hermeneutiky je od doby německé romantiky zabraňovat nedorozumění. Tím má hermeneutika vymezenou oblast svého působení, která principiálně sahá až tam, kam až vůbec dosahuje vyjádření smyslu. Výpověďmi o smyslu jsou především všechna jazyková vyjádření.*”¹⁰

⁵ HENDL, Jan. Hermeneutika - metodologické poznámky . In *Hermeneutika sportu, sborník z celofakultního semináře* [online]. Praha : Karlova Universita, 1998.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž.

⁸ SCHULZ, Winfried, et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha : Karolinum, 2004. str. 29.

⁹ POKORNÝ, Petr. *Hermeneutika jako teorie porozumění*. 1. Praha : Nakladatelství Vyšehrad, 2006. s. 248

¹⁰ GADAMER, Hans-Georg. *Člověk a řeč*. 1. Praha : Oikoymenh, 1999. s. 48-49.

3.2 Cíl analýzy

Cílem analýzy, která využije výše zmíněnou obsahovou analýzu hermeneutické textové analýzy, je zjistit, jak MF Dnes a Právo definují levice a jak pravici. Práce bude zkoumat obě spektra u každého deníku zvlášť. Analýza následně poslouží k porovnání definice pravice a levice u obou deníků.

3.3 Výběr deníků

Zmíněné deníky byly vybrány proto, že se jedná o dva největší seriózní deníky v České republice. Je možné namítnout, že společenský diskurs přisuzuje oběma těmto deníkům antitetické postavení v médiích; tedy že MF Dnes inklinuje k pravici a Právo k levici. Je však velmi zjednodušující tyto deníky hodnotit z hlediska politického spektra, aniž by bylo určeno, co může být považováno za levicové či pravicové. Protože je toto určení velmi relativní (což tato práce později potvrzuje), ambicí práce není určit, jaký z těchto dvou deníků je pravicový a jaký levicový, ale pokusit se zjistit, jak MF Dnes a Právo definují levice a pravici a jak se tyto definice liší. Nicméně fakt, proč se tato práce soustředí zrovna na zkoumání médií, je takzvaná medializace politiky, jejímž rysem je skutečnost, že *„politika ztrácí svou autonomii a ve svých hlavních funkcích se stává na médiích závislou. Není však určována médii, nýbrž se formuje v interakci s médii“*.¹¹ Znamená to, že mediální politický obsah, jenž se formuje v interakci s médii (hlavně politická agenda), také určuje, jak čtenáři (a zpětně i politici) vnímají politiku a tedy jak rozumějí pravici a levice.

3.4 Způsob výzkumu

V rámci výzkumu byly vybrány primárně titulní strany MF Dnes a Práva. Na jiné strany obou deníků se tato práce odkazuje pouze v případě, že je u článku na titulní straně napsáno „pokračuje na jiné straně“ a titulní strana na něj odkazuje, nebo v případě, že je uvnitř důležité pokračování k tématu, které však není přímým pokračováním článku z titulní strany. Analyzovány jsou všechny články z titulní

¹¹ JIRÁK, Jan ; ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Politická komunikace a média*. 1. Praha : Karolinum, 2000. s. 17 (V této souvislosti je však třeba si dát pozor na to, že média mohou také vytvářet vlastní realitu, dalekou od objektivní skutečnosti).

strany (včetně malých upoutávek, které rozvádějí nějaké téma týkající se voleb, nesmějí však odkazovat na rozhovory a názory - z důvodu zpravodajské neobjektivity daného tématu - nebo na iDnes.cz a propagaci volebního speciálu na iDnes.cz), které se týkají buď politických stran nebo témat, které souvisejí s volbami do PSPČR. Jinými články na titulní straně se práce nezabývá z důvodu velkého množství materiálu. Do analýzy jsou také zařazeny články z titulních stran, které však nejsou považovány za zpravodajský materiál. Jsou tam zařazeny z toho důvodu, aby byla plnohodnotně analyzována titulní strana a pro lepší vnímání pravicovosti nebo levicovosti daného tématu, které může leckdy ovlivnit i redaktor.

Samotná analýza proběhla tak, že z titulních stran byly vybrány články, které se týkají pouze předvolební politické agendy (například: reformy, důchody, politické odchody, předvolební kauzy...). V nich se nejprve určilo, jaké politické strany oba deníky považují za levicové a pravicové. Následně se hledala témata, která s těmito stranami deníky spojují. Kromě témat se také analýza zaměřila na přídavná jména, která byla u témat nebo politiků obou spekter použita. Jde o takzvaný způsob zvýznamňování poznatků – „*jakékoliv opakování je významnou součástí všech komunikačních procesů*“.¹² Opakování témat je tedy jedním z hlavních způsobů, jak určit, nakolik je dané téma pro ten který deník důležité. Z toho se dalo odvodit, jakým způsobem oba deníky smýšlejí, jaká témata považují za pravicová/levicová a také jaké přívlastky u těchto témat používají.

3.5 Výběr období

Časovost šest týdnů před volbami a jeden týden po volbách do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky v květnu 2010 byla vybrána záměrně. Jedná se o velmi bohatý vzorek z politického hlediska a období, během něhož noviny informují o předvolebních programech hlavních českých politických stran a kandidátech na poslance víc než jindy, což dává širší prostor pro výzkum a prezentuje témata, která souvisejí s definicemi pravicovosti a levicovosti. Navíc delší než šestitýdenní období by bylo velmi časově náročné na zpracování a z informativního hlediska i

¹² BURTON, Graeme ; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. 1. Brno : BARRISTER & PRINCIPAL, 2001. s. 29.

neekonomické. Vše důležité, co se týká voleb, se totiž odehrává posledních šest týdnů před volbami.

Textový vzorek také zahrnuje jeden týden po volbách proto, že se během tohoto období začíná formovat nová vláda a deníky inklinují k předpovědím, jakým směrem (z hlediska pravicovosti či levicovosti) se tato vláda bude ubírat.

4. Současné postavení MF Dnes a Práva ve struktuře českých médií

MF Dnes i Právo patří v českém prostředí mezi deníky, které se těší největší čtenářské obci. Po deníku Blesk jsou nejčtenější a jsou považovány za dva největší české seriózní deníky. Pro analýzu je také důležité, že MF Dnes a Právo proti sobě stojí na pravolevé ose.¹³ Jakožto dva nejčtenější deníky jsou jejich některé rubriky a redaktoři vnímáni jako názoroví tvůrci. Splňují tak pět funkcí, které McNair popsal v knize *An Introduction to Political Communication*: Informační, edukační, poskytování platformy pro politický diskurs, poskytování prostoru vládním a politickým institucím a jsou prostředníkem při prosazování politických názorů.¹⁴

Jak citují Köpplová a Jiráková Hutchinsonová, „*mediální politika je v současné době a v převládajícím prostředí kapitalismu a globalizujících se trhů, zdá se, určována především tržním prostředím, koncentrací vlastnických vztahů, měnícími se technologiemi a sociálně hodnotovým kontextem založeným na kombinaci základních lidských práv a osvícenské tradice*“.¹⁵ Tržní prostředí je tedy z hlediska přežití a existence deníků kruciólní. Žádný český velký deník nepatří státu, ani není veřejnoprávní, proto i v případě MF Dnes a Práva, které vlastní soukromí vlastníci, není jisté, zda se dá mluvit o jejich naprosté objektivitě, či nikoliv. Nicméně je třeba nahlížet na deníky prizmatem objektivitě a písící redaktoři vnímat jako „*neutrální sprostředkovatele informací, kteří berou vážně svou kontrolní a kritickou funkci*“.¹⁶

MF Dnes je druhý nejčtenější český deník. Ke čtvrtému čtvrtletí loňského a prvnímu čtvrtletí letošního roku měl tento deník 816 tisíc čtenářů.¹⁷ Předběhl ho pouze Blesk, který se nepovažuje za seriózní deník, což z MF Dnes dělá nejčtenější seriózní deník v České republice.

MF Dnes vlastní akciová společnost mediální skupina MAFRA. Ta má pod sebou kromě MF Dnes několik dalších novin (Lidové noviny, E15, Sedmička, Metro) a jiných mediálních kanálů (Očko TV, Classic FM, iDnes.cz...). Vlastníkem MAFRY

¹³ Media Projekt. *Media Projekt* [online]. 5. 05. 2011, 1, [cit. 2011-05-09].

¹⁴ MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. 3. New York : Routledge, 2003. s. 21.

¹⁵ JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 1. Praha : Portál, 2009. s. 118.

¹⁶ RUB-MOHL, Stephan; BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika : Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. Praha : Grada Publishing, 2005. s. 158.

¹⁷ Media Projekt. *Media Projekt* [online]. 5. 05. 2011, 1, [cit. 2011-05-09].

je německý holding Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft mbH – vydavatelství, které mimo jiné v Německu vydává i Rheinische Post.

Právo je oproti MF Dnes menším deníkem se čteností 418 tisíc¹⁸ za stejné období jako MF Dnes. Je považováno za nejčtenější levicový deník. Oba deníky se nekanibalizují, protože každý oslovuje svoji část populace, čímž se stávají sobě konkurenčními.

Právo vlastní akciová společnost Borgis. Borgis má kromě Práva pod sebou také čtený on-line portál Novinky.cz.¹⁹ Předsedou představenstva²⁰ a majoritním vlastníkem společnosti Borgis je Zdeněk Porybný.²¹

¹⁸ Media Projekt. *Media Projekt* [online]. 5. 05. 2011, 1, [cit. 2011-05-09].

¹⁹ [Http://novinky.cz/](http://novinky.cz/) [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Novinky.cz.

²⁰ *Justice.cz* [online]. 09.05.11 [cit. 2011-05-09]. Obchodní rejstřík.

²¹ ŠMÍD, Milan. Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu. *Institut komunikačních studií a žurnalistiky*. 2004, x, s. 1-25.

5. Politologické definice levice a pravice

Politologické definice levice a pravice nejdou s platnou přesností určit, jelikož se tyto definice podle různých politologů, politiků nebo novinářů liší. Nejčastěji se rozcházejí v tom, jak jednoduše definovat politické spektrum a jaká témata k němu přiřadit.

Z historického hlediska je rozdělení na levici a pravici jednodušší, protože dříve byla inklinace k určitému politickému spektru součástí politiky. S příchodem nových politických směrů, jakým je Třetí cesta nebo liberální demokracie, se definiční horizont levice a pravice začal rozměňovat.

Levice a pravice se také definičně liší podle geografických oblastí, které souvisejí s politickou kulturou daných zemí. Levice ve Spojených státech amerických proto může být například vnímána jinak než levice v České republice.

Komplexní pohled na definiční problematiku levice a pravice přináší italský politolog Norberto Bobbio, který se ve své knize *Pravice a levice* pokouší tyto dva směry definovat a odlišit od sebe.²² Bobbiova definice byla zvolena proto, že jeho kniha je nejkompaktnějším vzhledem do definiční problematiky levice a pravice (Autoři jako Cabada²³, Micklethwait²⁴, Brinkley²⁵, Roberts²⁶ nebo Kitschelt²⁷ neposkytují definici pravice a levice takový prostor jako Bobbio. Jejich tematické zaměření jim to nedovoluje z toho důvodu, že se soustředí převážně pouze na jednu část celého spektra. Výběr Bobbia je tedy primárně způsoben nedostatkem relevantní literatury k tomuto tématu). Jiné definice však nejsou natolik komplexní, aby plně obsáhly celou šíři definic, o což se Bobbio pokouší.

Bobbio vysvětluje, proč zčásti dochází k definičnímu rozpadu levice a pravice, což je zároveň i odpovědí na otázku, jak lze levici a pravici definovat. Upozorňuje na fakt, že samotné levicové/pravicové skupiny na sobě závisí. Existuje-li pravice, musí

²² BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s: 39.

²³ CABADA, Ladislav. *Komunismus, levicová kultura a česká politika 1890-1938*. 1. Pelhřimov : Aleš Čeněk, 2005. 198 s. ISBN 80-86898-32-6.

²⁴ MICKLETHWAIT, John. *The right nation : conservative power in America*. New York : Penguin Press, 2004. 450 s. ISBN 1-59420-020-3.

²⁵ BRINKLEY, Alan. *Liberalism and its discontents*. 2. Cambridge : Harvard University Press, 2000. 372 s. ISBN 0674001850.

²⁶ ROBERTS, Kenneth M. . *Deepening democracy? : The modern left and the social movements in Chile and Peru*. Stanford : Stanford University Press, 1998. 370 s. ISBN 0-8047-3193-4.

²⁷ KITSCHOLT, Herbert. *The radical right in Western Europe : a comparative analysis*. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1995. 332 s. ISBN 0-472-10663-5.

existovat levice.²⁸ Tyto skupiny se od sebe chtějí distancovat tak, že popřou svoji levicovost/pravicovost, čímž také popřou existenci svého soupeře. To je podle Bobbia jeden z hlavních důvodů, proč jsou tyto pojmy ve veřejném diskursu zastaralé. Adamová a Scruton souhlasí s Bobbiovým řazením, jelikož levici definuje jako „označení jedné části politického spektra, protipólu pravice.“^{29 30}

Podle Bobbia je tedy pravice a levice validní pojem, který má v politickém diskursu stále svoje místo, tudíž se toto rozdělení nestalo od dob Francouzské revoluce klišé.³¹ Zároveň však Bobbio upozorňuje, že i přesto, že je třeba pravici a levici od sebe oddělovat, rozdíly mezi pravíci a levíci „*nejsou tak markantní jako v době, kdy se politické dělení rozdělilo*“.³² A jednou z náhrad zastaralého názvu „levice-pravice“ by se mohl stát „pokrokáři-konzervativci“.

Definovat levici jako protipól pravice (a naopak) je přesné, nicméně velmi zjednodušující. Dobrat se však nějakých pevnějších definic je velmi obtížné. Heywood se o to pokouší a definuje levici jako hodnotový systém, který pod sebe zahrnuje rovnost a státní regulaci, pravici naopak spojuje s nedosažitelnou rovností a volným trhem.³³ Tyto charakteristiky se dají považovat za základní stavební kameny obou spekter. Trochu dál v základní definici jde Jiří Kroupa, jenž kromě orientace na aktivní roli státu s levíci spojuje také redistribuci národního důchodu prostřednictvím daňového systému nebo sociální spravedlnost. Pravici potom přisuzuje snahu o omezování zásahů státu do společnosti, důraz na omezování daní a důraz na tradice.³⁴

Dál nás definiční paradigma nepouští. Bobbio v této souvislosti upozorňuje, že nás paradigma dál pustit ani nemůže. V dnešní politice nelze vycházet z klasického předpokladu – levice se rovná změna a pravice konzervatismus. Pravice si může nárokovat reformní boj s levíci (což je ona změna) a levice může bojovat o zachování starých hodnot (pravicový konzervatismus).³⁵ Nastává velmi paradoxní situace.

²⁸ Tamtéž. s. 48.

²⁹ ADAMOŤÁ, Karolina, et al. *Politologický slovník*. 1. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 114.

³⁰ SCRUTON, Roger. *Slovník politického myšlení*. 2. Brno : Atlantis, 1999. s. 67.

³¹ BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 40.

³² Tamtéž. s. 41.

³³ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. s. 33.

³⁴ KROUPA, Jiří . *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů*. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 41, 69.

³⁵ Například snaha pravicových Spojených států amerických za Studené války změnit status quo o rozdělení sil v Evropě, či snaha levicového Sovětského svazu udržet si moc v získaných regionech.

Paradoxní právě proto, že od dob Francouzské revoluce považujeme pravici a levice za antitetické konotace. „*Jedna je negativní konotací druhého.*“³⁶

Bobbio si také uvědomuje, že levice a pravici, které známe dnes, spoludefinuje politický střed, který je v Evropě velmi výrazně vidět.³⁷ Syntézu těchto polických spekter, které se scházejí ve středovém bodě, podle Bobbia dobře znázorňuje Strana zelených, u níž není jasně definováno, zda je levicová, či pravicová. Spíše protíná celé spektrum s akcentem na politický střed.³⁸

Levice i pravice však mají jedno společné: „*Formulují v podstatě totožné programy a kladou si před sebe stejné krátkodobé cíle.*“³⁹ Důvodem je snaha vyhovět požadavkům svých voličů.

Bobbio se také snaží zkoumat, jak funguje spektrální rozdělení politiky v západní civilizaci. Cituje Laponceho, jenž říká, že „*zatímco většina západních nepolitických kultur je většinou pravicová, současná politická kultura je spíše levicová.*“⁴⁰

Politolog dále přistupuje k přesnější definici obou spekter, jejichž základy definuje následovně: „*Tradice je v této nové interpretaci ústředním bodem pro definici pravice, zatímco typickým rysem levice je pojem emancipace, který je zároveň hodnotou.*“⁴¹ To potvrzuje ve své knize *Politické ideologie* i Andrew Heywood, podle něhož je pojem „*pravicový*“ chápán jako „*reakční nebo monarchistický*“ a pojem „*levicový*“ jako „*revoluční a egalitářský*“⁴². Florese d'Arcaise levice také definuje třemi univerzálními hodnotami: svoboda, rovnost, bratrství.⁴³ Snaha „*osvobodit se z rasových a třídních pout,*“⁴⁴ jak definuje Bobbio blíže levice, je však z pohledu Ivana Langeru vnímáno jako vyvlastnění pravicových politických hodnot.⁴⁵ Bobbio se nechce smířit s takto jednoduchou definicí a ptá se, zda jsou tyto dvě tendence (emancipace vs. tradice) opravdu protikladné? V tomto kontextu je třeba citovat Elisabettu Galeottiovou, která ve své práci rozlišuje čtyři hlavní kontexty, ve kterých

³⁶ BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 67.

³⁷ Tamtéž. s. 42.

³⁸ Tamtéž. s. 45.

³⁹ Tamtéž. s. 50.

⁴⁰ Tamtéž. s. 71.

⁴¹ Tamtéž. s. 74.

⁴² HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. s. 16.

⁴³ BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 35.

⁴⁴ Tamtéž. s. 75.

⁴⁵ BARTOŇ, Jindřich, et al. *Proč volím pravici*. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. s. 21.

se levice-pravice vyskytuje: „běžná řeč, ideologické výrazivo, historicko-sociologická analýza, studium sociálního ideálu“.⁴⁶ Potvrzuje to i krátká kniha esejů *Proč volím pravici*, v níž publikují jak politici, tak ekonomové a podnikatelé. Zde se de facto propojují všechny čtyři kontexty, v nichž se pravice a levice objevuje.⁴⁷

Co se týče bližšího ideologického vymezení pravice a levice, zde se jedná o velmi relativní pojmenování určitých ideologických směrů. Bobbio to ostatně ve své knize potvrzuje. Pravice a levice nejsou ideologiemi, jsou pouze protikladnými pojmy, v jejichž rámci se ideologie snaží vůči sobě vymezit. Bobbio však upozorňuje, že s politickou ontologií obě spektra nemají nic společného. „*Je rozdíl mezi prohlášením, že jsem stoupencem pravice nebo levice, a mezi tím, že jsem komunista nebo liberál nebo katolík.*“⁴⁸ S tímto souvisí i způsob, jakým se v průběhu času měnila definice levice a pravice. Podle Revelliho se levice 19. století posunula od hnutí liberálního směrem k demokracii a socialismu.⁴⁹ Dino Confrancesco jde v rozlišovací definici protikladů ještě dál a staví rozdíl mezi levicí a pravicí na základech moci, která se v rukou levice a pravice výrazně liší. „*Stoupci levice jsou posedlí zneužitím moci; stoupci pravice její nepolapitelností, ti první se obávají oligarchie – původce všeho bezpráví, ti druzí anarchie jako konce civilizovaného soužití.*“⁵⁰

Bobbio se také dostává do prostředí médií, která levici a pravici taktéž vymezují. Důležitost analýzy mediálních sdělení potvrzuje ve své práci i Cabada, který ji vnímá jako součást metodologie pro definiční pochopení levice.⁵¹

Z analýzy podle Bobbia vyplývá, že nejčastějším kritériem pro odlišení levice a pravice „*je postoj, jaký lidé žijící v organizované společnosti zaujímají vůči myšlence rovnosti, jež je společně se svobodou a mírem jedním ze základních důlů, za které jsou ochotni bojovat.*“⁵² Bobbio však neodpovídá na otázku (nedokáže na ni v důsledku její složitosti odpovědět), jak tato spektra definují svobodu a mír. Bobbio

⁴⁶ BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 78.

⁴⁷ BARTOŇ, Jindřich, et al. *Proč volím pravici*. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. s. 21.

⁴⁸ BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 81.

⁴⁹ Tamtéž. s. 82.

⁵⁰ Tamtéž. s. 84.

⁵¹ CABADA, Ladislav. *Komunismus, levicová kultura a česká politika 1890-1938*. 1. Pelhřimov : Aleš Čeněk, 2005. s. 11.

⁵² BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 86.

se to pokouší zjednodušit konstatováním, že je levice rovnostářská a pravice nerovnostářská.⁵³ S touto definicí částečně souhlasí i Heywood.⁵⁴ Ten dodává, že rovnost je podle pravicového spektra nemožná nebo nežádoucí.⁵⁵ Podíváme-li se však na názory pravicových ekonomů, uvidíme, že i teď se nacházíme v definiční pasti. Pravice sice souhlasí se společenskou hierarchií, nicméně ve stejnou dobu prosazuje vysokou míru solidarity.⁵⁶

Heywood si všímá slabiny rozdělování politického spektra na levice a pravici (popřípadě střed), čímž de facto reaguje na snahu levice i pravice rozostřit definiční možnosti svých vlastních spekter a oslabit tak soupeře (to se projevuje v nejednotnosti základních spektrálních hodnot, které levice i pravice uznávají), což je dalším důvodem nemožnosti přesněji obě spektra definovat. *„Slabinou lineárního spektra je, že se snaží o zredukování politiky do jednoho rozměru, že klasifikuje politické názory jen podle jednoho kritéria, ať je to přístup ke změnám, vyznávání rovnosti nebo ekonomická teorie. Politické ideologie jsou však ve skutečnosti velice složité soubory názorů, hodnot a doktrín, které musejí jakékoli spektrum nutně zjednodušit.“*⁵⁷ To je také důvod, proč se v českých novinách objevují nejednotné definice na to, jaké hodnoty politická spektra zastávají.

Z výše uvedených definic je jasné, že levice a pravice zažívají krizi identity, protože jejich identifikace je v dnešní politické době nejednoznačná. Hlavní snaha definovat oba směry se de facto smršly na jejich odlišení, které každý z politologů podvědomě (a historicky) vnímá, nicméně najít ony rozdělovací prvky je velmi složité. Bobbio se drží protikladů rovnostářství proti nerovnostářství, s čímž souhlasí i teoretik Heywood. Cokoliv hlubšího, jako je svoboda, rovnost a bratrství (s podsekcemi solidarity, emancipace...) je velmi relativní, jelikož si ho dnes přivlastňuje i pravice. Bobbio přiznává, že i samo rozdělení na konzervativní a liberální dnes nefunguje, protože obě spektra zastávají obě tyto ideologie v různých kontextech. Většina politologů se shoduje na tom, že nemožnost přesně definovat politická spektra vychází z levice a pravice samotné. Historické události (extrémní pravice, totalitní Sovětský svaz) u obou spekter vzbudil podezření, že občanská společnost nemusí přistoupit na toto rozdělení s ohledem na historické okolnosti,

⁵³ Tamtéž. s. 89.

⁵⁴ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. str. 17.

⁵⁵ Tamtéž. s. 17.

⁵⁶ BARTOŇ, Jindřich, et al. *Proč volím pravici*. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. s. 7, 15.

⁵⁷ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. str. 17.

proto se ho politické strany vzdávají. Je to také snaha zničit svého soupeře, jelikož levice funguje pouze v protikladu k pravici a naopak. Snaha distancovat se od svého politického spektra zabraňuje soupeři identifikovat se se svým politickým spektrem a ideologií.

6. Analýza

6.1 MF DNES

U MF Dnes je mnohem snazší získat představu o tom, jak deník rozumí, vnímá a definuje levici než pravici. Z dvaceti pěti otevíracích článků (hlavní články na titulní straně, které „otevívají“ noviny⁵⁸), jež před a po volbách vyšly, se pouze pět týká trojkoalice ODS, TOP 09 a VV, kterou MF Dnes považuje za pravicové (někdy středopравicové⁵⁹). Osm článků pojednává primárně o ČSSD a dvanáct článků se věnuje oběma politickým spektrům dohromady nebo jiným tématům. Zvláště před volbami je jasný rozdíl mezi informováním o levici a pravici.

U článků na titulní straně však tento rozdíl natolik markantní není. Ze sedmdesáti článků se celkem dvacet tři článků na titulní (a přidružených stranách) věnuje oběma spektrům nebo jiným tématům, dvacet tři je o ČSSD a dvacet tři o pravicové trojkoalici.

6.1.1 Jak MF Dnes definuje a vnímá pravici na svých titulních stranách

Při vnímání pravicovosti českých politických stran na titulních stranách MF Dnes je třeba rozlišit několik skutečností; MF Dnes definuje pravici jinak u ODS s TOP 09 a u Věcí veřejných, Strany zelených a KDU-ČSL. Druhá zmíněná skupina na stránkách MF Dnes fluktuje mezi pravicovostí a středovostí.⁶⁰ Napravo se nacházejí pouze ve společném kontextu s ODS a TOP09, což je většinou dáno tím, že autor článku nemá tolik času, aby se rozepisoval o politických orientacích jednotlivých stran. Ambiguítní postavení má i strana Věci veřejné, která je důvodem, proč MF Dnes někdy o trojkoalici (ODS, TOP 09, VV) informuje jako o středopравicové koalici.⁶¹ Z předvolebních článků je také jasně vidět, nakolik MF Dnes dokáže zařadit ODS i

⁵⁸ <http://img695.imageshack.us/i/ulkakaplicky.png/> (článek Architekt kaplický zemřel).

⁵⁹ ŠTĀSTNÝ, Ondřej. Nečas, Vondra, Pospíšil... Rodí se nová ODS. *MF Dnes*. 5. - 6. 06. 2010, roč. 21, 130, s. 1, 2, 3.

⁶⁰ STRNADOVÁ, Tereza. ČSSD ztrácí, ODS se zvedá. *MF Dnes*. 24. 05. 2010, roč. 21, 119, s. 1, 2, 3. (Hlavním sdělením průzkumu však je, že ve Sněmovně by většinu křesel poskládal středopравý blok, tedy ODS, TOP 09, Věci veřejné a lidovci.)

⁶¹ ŠTĀSTNÝ, Ondřej. Nečas, Vondra, Pospíšil... Rodí se nová ODS. *MF Dnes*. 5. - 6. 06. 2010, roč. 21, 130, s. 1, 2, 3. (Prezident Václav Klaus včera Nečase pověřil jednáními o vzniku nové, středopравicové vlády ODS, TOP 09 a VV.)

TOP 09 do politického kontextu (i přesto, že je TOP 09 nová strana) a nakolik je existencí VV nejistá, o čemž svědčí i způsob informování o ní. Specifický postoj zaujímá Mladá fronta i k malým stranám (které jsou na hranici získání parlamentních křesel), které prezentuje jako strany, které touží po moci a jsou pro své potenciální koaliční partnery nečitelné.⁶²

6.1.2 Malé středové a středopravicové strany

Pokud MF Dnes má u stran, které považuje za ryze pravicové, ustálený definiční rozsah a jejich existenci vnímá kontinuálně, u malých středových a středopravicových stran toto rozlišení tak jasné není. Největší problém při definici pravice má deník s Věci veřejnými, o Straně zelených a KDU-ČSL se před volbami téměř nezmiňuje. Je otázkou, zda MF Dnes považuje Věci veřejné za pravicovou stranu. Když píše o koalici s ODS a TOP 09, většinou napíše, že se jedná o koalici „středopravicovou“.⁶³ Přesto tuto stranu řadí spíš k pravici, jelikož její témata vnímá jako pravicová, její volební program srovnává s programem ODS a TOP 09⁶⁴ a VV se samy hlásí spíš k pravicovému proudu.⁶⁵

6.1.3 Konzervatismus

MF Dnes spojuje pravici primárně s Občanskou demokratickou stranou (ODS) a stranou TOP 09.⁶⁶ Od nich také odvozuje ve svých článcích definici pravicovosti. Hlavní definicí pravice, která se v článcích objevuje několikrát, je konzervatismus.

⁶² ČÁSENSKÝ, Robert. Sedm dobrých zpráv z voleb a několik velkých ALE.... *MF Dnes*. 31. 05. 2010, roč. 21, 125, s. 1, 15. (Ostatně zcela nevyzpytatelná je celá jedna strana. Z několika povolebních vystoupení Radka Johna a jeho kolegů z Věci veřejných je zřejmé, že deklarované zásady a záměry se mohou velmi pružně měnit.)

⁶³ STRNADOVÁ, Tereza. ČSSD ztrácí, ODS se zvedá. *MF Dnes*. 24. 05. 2010, roč. 21, 119, s. 1, 2, 3. (Hlavním sdělením průzkumu však je, že ve Sněmovně by většinu křesel poskládal středopravý blok, tedy ODS, TOP 09, Věci veřejné a lidovci.)

⁶⁴ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3. (Všichni by prosadili úspěšná opatření. Tématem číslo 1 by byl boj s krizí a ozdravení financí.)

⁶⁵ POKORNÝ, Jakub. John už si diktuje vládní podmínky. *MF Dnes*. 5. 05. 2010, roč. 21, 104, s. 1, 4. („Jsme pravicová strana se sociálním cítěním.“ Kateřina Klasnová)

⁶⁶ DOLEJŠÍ, Václav. Shoda předsedů stran: Úředníci, propustíme vás. *MF Dnes*. 26. 05. 2010, roč. 21, 121, s. 1, 6, 7. (Hádají se kvůli daním nebo důchodům. Ale na nutnosti propouštět státní úředníky se pravice s levicí shodne nečekaně snadno. Byrokratů je moc a v době hospodářské krize musí stát šetřit také na vlastním provozu, hlásí nejen ODS či TOP 09, ale i komunisté se sociálními demokraty.)

Tento politický směr je spjat s pravicí už od existence tohoto pojmu.⁶⁷ MF Dnes píše o konzervativcích v souvislosti s ODS, nicméně konzervativní hodnoty, které jsou spojeny s náklonností ke starému, starým zvyklostem, názorům a právům⁶⁸ se přisuzují i TOP 09 a KDU-ČSL, kterou MF Dnes řadí k politickému středu. V předvolebním období je však konzervatismus charakteristikou pouze Občanských demokratů. „*Emotivního a naléhavého Mirka Topolánka, který na tomtéž pódiu loni v létě burcoval do (později zrušených) předčasných voleb, vystřídal monotónní a nevýrazný úvodní projev nového lídra konzervativců Petra Nečase.*“⁶⁹

6.1.4 Důchod a důchodové pojištění

MF Dnes vnímá spoření na důchod a přispívání na důchodové připojištění jako téma, které by mělo být spojováno ryze s pravicí. Deník to považuje za pravicové téma do takové míry, že to dokonce spojuje s jakousi nutností, pokud by dnešní čtyřicátníci chtěli mít slušný důchod.⁷⁰ Je také zajímavé, že toto téma chápe MF Dnes jako pravicové v kontrastu s tím, jak tomu rozumí levice. Píše totiž, že „*toto už není jen typický výrok pravicového politika*“ a že levicová ČSSD tento fakt již také přiznává.⁷¹ To znamená, že MF Dnes rozumí této tématice jako typicky pravicové, možná jedné z nejpravicejších z těch, které se na stránkách deníku před volbami objevily.

6.1.5 Svoboda, odpovědnost a nezadlužená budoucnost

Deník také ve svých textech dává do popředí ve spojení s ODS pojmy jako svoboda, odpovědnost a nezadlužená budoucnost.⁷² I přesto, že se jedná o článek o předvolebním programu ODS, za zmínku stojí fakt, že deník zmiňuje v souvislosti

⁶⁷ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. str. 79. (V 19. Století se jím označovala opozice vůči principům a duchům revoluce, která měla levicový charakter.)

⁶⁸ ADAMOVÁ, Karolina, et al. *Politologický slovník*. 1. Praha : C. H. Beck, 2001. str. 105.

⁶⁹ ŠŤASTNÝ, Ondřej. ODS: proti dluhům a Paroubkovi. *MF Dnes*. 16. 04. 2010, roč. 21, 89, s. 1, 3., ŠŤASTNÝ, Ondřej. Nečas, Vondra, Pospíšil... Rodí se nová ODS. *MF Dnes*. 5. - 6. 06. 2010, roč. 21, 130, s. 1, 2, 3.

⁷⁰ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. ČSSD: Penze klesnou, připlaťte si. *MF Dnes*. 15. - 16. 05. 2010, roč. 21, 112, s. 1, 3. (Pokud chtějí mít dnešní čtyřicátníci slušný důchod, musí si na něj vedle povinného sociálního pojištění ještě spořit sami.)

⁷¹ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. ČSSD: Penze klesnou, připlaťte si. *MF Dnes*. 15. - 16. 05. 2010, roč. 21, 112, s. 1, 3.

⁷² ŠŤASTNÝ, Ondřej. ODS: proti dluhům a Paroubkovi. *MF Dnes*. 16. 04. 2010, roč. 21, 89, s. 1, 3.

s jejich programem právě tyto hodnoty. Koncept dluhů a zadluženosti se ve spojitosti s pravici objevuje v MF Dnes nejčastěji, což dokazuje, že boj se státním dluhem a problém zadluženosti je hlavní pravicové politické téma. Titulek *ODS: proti dluhům a Paroubkovi*⁷³ vzbuzuje pocit, že pravice (její představitelé) je spojena s bojem proti dluhům. Protože se státní dluh stal jedním z hlavních předvolebních témat loňských voleb, MF Dnes postupně převzala rétoriku pravicových stran a prezentovala dluh ve spojení se slovy „závažnost“⁷⁴ či „protikrizová vláda“⁷⁵. Tato rétorika jak pravicových politiků před volbami, tak MF Dnes, graduje po volbách, když se v článku *Vzpouřa voličů* objeví popisek „*Lidé se postavili proti dalšímu zadlužování státních financí.*“⁷⁶ V této fázi už to MF Dnes konstatuje jako fakt: lidé si zvolili pravici, tudíž se postavili proti zadlužování. V pozdějším textu považuje MF Dnes šetření politiků ve „vlastních řadách“ za „působivé“⁷⁷. V případě, že pravicová koalice dluh nezastaví, podle deníku „to už bude bolet“⁷⁸.

6.1.6 Boj s levicí

MF Dnes dále chápe jako součást definice pravice také boj s levicí. V českém prostředí je to primárně boj s Jiřím Paroubkem, který podle deníku „budí odpor“⁷⁹. Takže součástí definic pravicovosti je i pravicová estetika. Boj proti Paroubkovi a sociální demokracii (podružně) je součástí české pravicovosti. Protože je logické, že do pravicového diskursu patří i konfrontace svých hodnot s levicí, MF Dnes to vnímá jako součást pravicové definice. Dokazuje to v titulku *ODS: boj proti dluhům a*

⁷³ ŠTASTNÝ, Ondřej. ODS: proti dluhům a Paroubkovi. *MF Dnes*. 16. 04. 2010, roč. 21, 89, s. 1, 3.

⁷⁴ SŮRA, Jan. Lidé volají policii kvůli složenec od Kalouska. *MF Dnes*. 15. - 16. 05. 2010, roč. 21, 112, s. 1, 2, 7. (Složenyky sice nemusí být nejlepším nápadem, jak na dluh upozornit, ale lidé si závažnost dluhu uvědomují.)

⁷⁵ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3. (Nejpravděpodobnější se jeví „protikorupční“ vláda Paroubka, nebo Nečasova „protikrizová“.)

⁷⁶ MF Dnes. Vzpouřa voličů. *MF Dnes*. 31. 05. 2010, roč. 21, 125, s. 1.

⁷⁷ VLKOVÁ, Jitka. Vzniká vláda. Menší platy politikům. A vyšší daně?. *MF Dnes*. 1. 06. 2010, roč. 21, 126, s. 1, C1. (Jako první krok je to působivé. Nejdřív začneme se šetřením u sebe – vzkázala včera voličům rodící se koalice tří politických stran pravého středu, která ve víkendových volbách získala většinu hlasů.)

⁷⁸ Tamtéž. (Nicméně na každoročně se opakující převis pravidelných výdajů nad pravidelnými příjmy ve výši zhruba 80 miliard se budou muset politici zaměřit v dalším roce. Bez toho se dluh nezastaví. A to už bude bolet.)

⁷⁹ ŠTASTNÝ, Ondřej. Problém ČSSD: Paroubek, který budí odpor. *MF Dnes*. 21. 05. 2010, roč. 21, 117, s. 1, 2.

Paroubkovi⁸⁰, v rámci něhož zmiňuje pasáž: „*Kritiku Paroubka členové ODS v sále paradoxně odměnili daleko větším potleskem než všechny řeči o vlastním pravicovém programu.*“⁸¹

6.1.7 Koaliční hledisko

MF Dnes definuje pravicovost z koaličního hlediska. V rámci popisu toho, co by se stalo, kdyby v zemi vládla pravicová koalice, MF Dnes píše: „*Všichni by prosadili úsporná opatření. Tématem číslo 1 by byl boj s krizí a ozdravení financí. Boj s korupcí by vyhlásili rovněž, více by se přeli o metody. John by neuspěl s politikou „tvrdáka“, který všechny pozavírá. V zahraniční politice by vláda byla více západně orientovaná.*“⁸² Znovu se tu opakuje motiv úspornosti jako boje s krizí jakožto čistě pravicový politický přístup. Na druhém místě je boj s korupcí. Boj s korupcí je pro deník rozporuplné téma, protože před volbami ho spojuje jak s levicí, tak s pravicovými stranami. Právě u možnosti spolupráce ČSSD s TOP 09, MF Dnes zmiňuje jako první boj s korupcí a možné zavedení eura.⁸³ Z toho se dá vyvodit, že téma korupce je pro deník nezařaditelné, proto se může objevit jako čistě pravicové, i ryze levicové. To dokazuje další kontext, v němž MF Dnes mluví o ČSSD v kontrastu s ODS jako o straně, která bude bojovat s korupcí, zatímco ODS bude bojovat s dluhem.⁸⁴ Důsledkem je názorová nevyváženost deníku co do politického zařazení některých sociálních problémů.

6.1.8 Úrovně pravicovosti

Po celoplošných definicích pravice se pravicové strany dělí na několik názorových proudů, které jsou MF Dnes definovány jako pravicové, ale uvnitř těchto proudů se

⁸⁰ ŠŤASTNÝ, Ondřej. ODS: proti dluhům a Paroubkovi. *MF Dnes*. 16. 04. 2010, roč. 21, 89, s. 1, 3.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3.

⁸³ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3. (Společným tématem číslo 1 by byl boj s korupcí a možná i zavedení eura. Není jisté, zda by měla Schwarzenbergova strana sílu zabránit východním výstřelkům v zahraniční politice.)

⁸⁴ Tamtéž. (Nejpravděpodobnější se jeví „protikorupční“ vláda Paroubka, nebo Nečasova „protikrizová“.)

rozchází. Největší otázku, kterou deník před volbami u pravice řeší, je jak šetřit. Z předchozího textu jasně vyplynulo, že boj s dluhem je ryze pravicovým tématem, tudíž šetření se považuje za jeden ze způsobů boje se státním dluhem. V tom se však definice rozchází. MF Dnes prezentuje ODS a Věci veřejné jako strany, které chtějí šetřit a bojovat s dluhem, jen ne „celoplošně“ (ať už to znamená cokoliv). Naopak TOP 09 se v tomto směru dá považovat za pravicovější než zbylé dvě koaliční strany, jelikož chce škrtnat víc než ony, s čímž ODS a VV nesouhlasí.⁸⁵ V rámci hlavního pravicového tématu tak vzniká jakási škála „pravicovosti“, kterou pravicové politické strany jsou ochotny naplnit. V tomto případě MF Dnes prezentuje TOP 09 jako nejpravicovější politickou stranu na základě její potřeby razantněji bojovat s hlavním pravicovým tématem – dluhem.

6.1.9 Překvapení

Podle rozboru článků a slov, které deník v souvislosti s Věcmi veřejnými užívá, je evidentní, že je považuje za nečitelnou stranu, která se stala „asi největším překvapením voleb“.⁸⁶ Slovo překvapení v tomto kontextu označuje okamžik, s nímž nikdo nepočítal, tudíž všechny překvapil. To je důvodem nejasné definice strany, která má podle MF Dnes „velmi netypický politický styl“.⁸⁷ Opět se zde objevuje motiv, že politická orientace má také nějakou estetickou stránku. Deník se podobného konstatování dopouští víckrát. Když se Věcem veřejným a Straně práv občanů Zemanovcům (SPOZ) zvyšují předvolební preference, MF Dnes pokládá otázku: „*Jak je možné, že Věci veřejné a Zemanovci posilují?*“⁸⁸ Neznalost strany způsobuje překvapení ze strany deníku. Posilování Věcí veřejných vůči TOP 09 je na stránkách MF Dnes také vnímáno jako „paradox“⁸⁹. Deník to může zmiňovat jako paradox proto, že dřív měly Věci veřejné mnohem menší volební preference, nicméně MF Dnes to prezentuje pouze jako paradox, který nabízí výzkum. Z tohoto hlediska je

⁸⁵ DOLEJŠÍ, Václav. Finance, korupce, vnitro. Začal boj o vládu. *MF Dnes*. 31. 05. 2010, roč. 21, 125, s. 1. (Zaprvé: Na čem přesně bude kabinet šetřit? Bojovat s dluhy sice slibovaly všechny strany, ale věčkářům a ODS se nelíbí plány TOP 09 plošně škrtnat. „Ve snaze najít úspory chtějí jít příliš po krku lidem,“ říká zemanovským slovníkem lídr VV Radek John.)

⁸⁶ jp. Věci veřejné: Raketový start, zvláštní metody. *MF Dnes*. 22. 04. 2010, roč. 21, 94, s. 1, 4.

⁸⁷ POKORNÝ, Jakub. John už si diktuje vládní podmínky. *MF Dnes*. 5. 05. 2010, roč. 21, 104, s. 1, 4.

⁸⁸ POKORNÝ, Jakub. ČSSD ztrácí sílu, pravice má nečekanou šanci. *MF Dnes*. 13. 05. 2010, roč. 21, 110, s. 1, 2.

⁸⁹ Tamtéž. (Výzkum nabídl ještě jeden paradox. Věci veřejné téměř dohnaly TOP 09...)

tudíž tato spíše pravicová strana vnímána jako překvapivá a její rostoucí popularita jako paradoxní. Oproti „zaběhlým“ pravicovým stranám se z hlediska deníku jedná o velkou nejistotu charakteristiky pravicovosti Věcí veřejných.

6.1.10 Nevěrohodné nadbíhání

Věci veřejné i jejich politici získávají také několik negativních konotací v průběhu předvolebních týdnů. Jedna z nich se týká jejich předvolebního sloganu „*Náš program jste vy*“,⁹⁰ který MF Dnes a oslovený psycholog považují za „*nevěrohodné lichocení a nadbíhání voličům*“.⁹¹ Dále MF Dnes píše o VV jako o straně, které „*narostlo sebevědomí*“.⁹² Strana je tudíž charakterizována jako nevěrohodná, nadbíhavá a ta, které roste sebevědomí. Rozporuplně přistupuje deník také k Vítu Bártovi, členovi Věcí veřejných a bývalému ministru dopravy. V jednom ze svých článků ho označí za „*sympatického*“, jindy o něm zase píše jako o „*postavě Víta Bárty, která podle některých informací novou stranu ovládá*“.⁹³ Tato názorová neustálenost pouze potvrzuje, nakolik si MF Dnes není jistá pozicí Věcí veřejných na politickém „*pravolevém*“ spektru.

6.1.11 Radikalismus

„*Radikální*“ je další konotace, která je s Věcmi veřejnými spojena jakožto s pravicovou stranou. MF Dnes víckrát zmiňuje slovo „*radikální*“ v souvislosti s volebním programem strany a jejími předvolebními sliby⁹⁴ nebo tak tituluje rétoriku Radka Johna.⁹⁵ Z volebního programu, na nějž poukazuje, se však MF Dnes na Věci veřejné nejspíš dívá jako na pravicově radikální politickou stranu. To dokládá několik bodů z předvolebního programu, které jsou ve vnímání z obecného politologického

⁹⁰ POKORNÝ, Jakub. Podle sloganu poznáš politika. *MF Dnes*. 21. 04. 2010, roč. 21, 93, s. 5.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² POKORNÝ, Jakub. John už si diktuje vládní podmínky. *MF Dnes*. 5. 05. 2010, roč. 21, 104, s. 1, 4.

⁹³ vík, syr. Strany se přou, zda má vnitro řídit muž z bezpečnostní firmy. *MF Dnes*. 1. 06. 2010, roč. 21, 126, s. 1, 3.

⁹⁴ jp, vdó. Před koalici je další překážka: spor o vlivného ministra ekologie. *MF Dnes*. 4. 06. 2010, roč. 21, 129, s. 1, 2. (Po včerejšku se zdá, že Johnova strana ze svých radikálních předvolebních slibů ustupuje.)

⁹⁵ DOLEJŠÍ, Václav. Tajné schůzky: ČSSD i ODS se perou o Johna. *MF Dnes*. 20. 05. 2010, roč. 21, 116, s. 1, 2. (Nebo o tom, proč není šéfem věčkařů "sympatický" Vít Bárta, ale Radek John s radikální rétorikou.)

hlediska pravicovými tématy, což MF Dnes potvrzuje tím, že je spojuje právě s VV, které považuje spíše za pravicovou stranu. Mezi hlavními body deník zmiňuje pokuty za odchod z politické strany, speciální hlídky Věcí veřejných, které by dohlížely na pořádek ve městě a boj proti narkomanům, bezdomovcům a nepřizpůsobivým občanům.⁹⁶

MF Dnes spojuje malé strany také s „*pokusem obětovat nějaké své sliby a zásady*“.⁹⁷ Zde je třeba zdůraznit, že tato vlastnost vnímaná MF Dnes je v souladu s předchozí charakteristikou VV, kterou deník nabízí. Zde se dá nalézt zajímavá kauzalita mezi radikálností pravice a její schopností obětovat nějaké své sliby a zásady. Tato koncepce je dána právě tím, že názory VV jsou radikálně pravicové (snaží se voliče zaujmout), tudíž MF Dnes předpokládá, že z toho důvodu jsou také nestálé. Zajímavá je další charakteristika menších stran, jež se objevuje ve stejném článku jako dovětek k přechozí klasifikaci; touha po vlivu malých stran nemusí být podle MF Dnes menší než u velkých stran.⁹⁸ Zde je třeba zdůraznit, že tyto vlastnosti nelze aplikovat pouze na pravicové strany. Pravicovost u tohoto způsobu dělení je spíše podružná, do popředí se dostává rozdělení na klasické (velké a tradiční) a menší (nové) politické strany. Tento popis se tedy může týkat také SPOZ, kteří zaujímají v rámci vnímání MF Dnes levicové postavení. Což na druhou stranu vede zpátky k nejasnosti politické příslušnosti Věcí veřejných, které jsou MF Dnes jednou považovány za pravicovou stranu, nicméně někdy nejdou jasně zařadit. Tím následně trpí i definice pravicovosti a levicovosti na titulní straně deníku, které jsou v různých dnech přisuzovány názorům, jež mají v jednom kontextu levicovou, v jiném pravicovou konotaci.

Věci veřejné také sdílejí podle MF Dnes společná témata s – podle definice deníku jasně definovanými pravicemi - ODS a TOP 09, tyto stejnosti však mají trochu jiný původ. Kromě výše uvedeného společného tématu dluhu a způsobu, jak ho snižovat, mají Věci veřejné podle vnímání MF Dnes s pravicí společné i téma rivality s ČSSD. Jak píše deník, ČSSD a Věci veřejné patří mezi „*velké rivaly*“⁹⁹. Ve stejném článku také deník popisuje schůzku mezi oběma stranami, jehož důvodem byl „*smír*“.

⁹⁶ POKORNÝ, Jakub. John už si diktuje vládní podmínky. *MF Dnes*. 5. 05. 2010, roč. 21, 104, s. 1, 4.

⁹⁷ Tamtéž. (Malé strany čelí pokusem při povolebních vyjednáváních obětovat nějaké své sliby a zásady.)

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ DOLEJŠÍ, Václav. Tajné schůzky: ČSSD i ODS se perou o Johna. *MF Dnes*. 20. 05. 2010, roč. 21, 116, s. 1, 2. (V restauraci SOHO v pražském Podolí se v úterý u oběda jednalo o "smír" v předvolební kampani mezi velkými rivaly - ČSSD a Věcmi veřejnými.)

Deník tu prezentuje Věci veřejné jako nepřítel ČSSD, nicméně v tomto kontextu nemusí jít o pravicovou a levicovou rivalitu. MF Dnes to může vnímat i tak, že Věci veřejné jakožto středopravicová strana berou voliče sociálním demokratům, tudíž mezi nimi panuje rivalita. Na tento způsob informování se však dá nahlížet i z pohledu jiného článku, který o VV a ČSSD MF Dnes napsala. Když popisovala možnou koalici ČSSD a malých stran, zmínila, že se do ní malým stranám (tedy i VV) moc nechce, protože jim „*vadí hlavně populistické sliby a rozhazování*“.¹⁰⁰ V tomto případě lze najít motiv souboje pravice a levice, jelikož deník prezentuje populistické sliby a rozhazování jako levicové téma, které konfrontuje s neochotou přistupovat na tuto politiku ze strany pravice.

MF Dnes se ještě krátce zmiňuje o jednom z pravicových témat – výsledcích Dělnické strany sociální spravedlnosti, která u studentů získala sedm procent, což MF Dnes považuje za alarmující.¹⁰¹

V bodech tedy MF Dnes vnímá jakožto pravicová témata (někdy s dvojnásobným způsobem výkladu) konzervatismus, přispívání na důchod vysokými částkami (ovšem jako projev individualismu), svobodu, odpovědnost a nezadluženou budoucnost, kritiku ČSSD a Paroubka, nezařaditelnost tématu korupce, několik stupňů pravicovosti, radikalismus, nadbíhání voličům, postavu Víta Bárty, speciální hlídky VV, boj s narkomany a nepřizpůsobivými občany, rivalitu mezi VV a ČSSD. Pravicová témata jsou ta, která deník za pravicová považuje, nicméně která vyplývají z toho, o čem pravicové strany mluví.

6.1.12 Jak MF Dnes definuje a vnímá levici na svých titulních stranách

Levé politické spektrum se před volbami prisuzovalo zpravidla třem politickým stranám: KSČM, ČSSD a SPOZ. Nicméně ani jeden ze zkoumaných týdnů neinformoval o KSČM a ani se nepokusil definovat levicovost skrz Komunistickou stranu Čech a Moravy. Většinu času popisoval pouze levicovost v souvislosti s ČSSD,

¹⁰⁰ ŠŤASTNÝ, Ondřej. Smlouvy Věcí veřejných: miliony korun v hotovosti. *MF Dnes*. 28. 04. 2010, roč. 21, 99, s. 1, 2.

¹⁰¹ STRNADOVÁ, Tereza. Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %. *MF Dnes*. 14. 05. 2010, roč. 21, 111, s. 1, 2. (Alarmující jsou výsledky Dělnické strany sociální spravedlnosti, která na scéně nahradila zrušenou neonacistickou Dělnickou stranu.)

méně s SPOZ, které často řadil do kolonky malé nebo nové strany (z důvodu jejich nízkých předvolebních preferencí).

Definice levice, jak ji prezentuje MF Dnes, se dá rozdělit přibližně na patnáct témat, kterých se deník ve svých textech často dotýká a tím i stanovuje rámeček, ve kterém vymezuje pojem levice a levicová témata.

Stejně jako u pravice bylo hlavním tématem „oddlužení společnosti“, u levice se hlavním tématem rozumějí „sociální jistoty.“ V článku *Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 % deník píše, že sociální jistoty jsou hlavním tématem ČSSD, nicméně se tímto tématem mladí nezabývají.*¹⁰² I z toho důvodu nemá ČSSD u studentů popularitu. Už v roce 2006 byly hlavními tématy sociální demokracie jistoty a prosperita.¹⁰³

6.1.13 Socialisté vs. sociální demokraté

Jedna z největších otázek se týká definiční problematiky. MF Dnes ve svých textech – ať už záměrně nebo v rámci zkratkovitosti a šetření místem – někdy o ČSSD (sociální demokracii) informuje jako o „socialistech“¹⁰⁴. Na místě je otázka, zda je tento termín správný? Gerald F. Gaus a Chandran Kukathas definují pojem „socialismus“ slovy Roemera, že „*rovnost je to, co socialisté doopravdy chtějí*“.¹⁰⁵ Využití slova socialistický však získává trochu jiné konotace, jelikož se využívá ve slovních spojeních, která souvisí s totalitarismem. Například Roger Scruton používá pojem „socialistický“ v souvislosti s pojmem „socialistické právo“, které je definováno jako „*obecný termín pro právní systémy, které se vyvinuly v SSSR od Říjnové revoluce, ale zejména od roku 1967, a byly přejaty východoevropskými režimy podřízenými sovětské vládě*“.¹⁰⁶ Ani politolog Heywood by nemíchal socialismus a sociální demokracii dohromady. Socialismus je pro něj levicová ideologie, která vykristalizovala někdy v období Marxe, zatímco sociální demokracie je realitně nový levicový politický směr 20. století, který vychází právě z totalitního socialismu a

¹⁰² STRNADOVÁ, Tereza. Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %. *MF Dnes*. 14. 05. 2010, roč. 21, 111, s. 1, 2. (Například sociálními jistotami, které jsou hlavním tématem ČSSD, se mladí nezabývají.)

¹⁰³ RÝPAR, Zdeněk. *Wwww.cssd.cz* [online]. 28. 3. 2010 [cit. 2011-05-09]. ČSSD.cz.

¹⁰⁴ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. ČSSD: Penze klesnou, připlaťte si. *MF Dnes*. 15. - 16. 05. 2010, roč. 21, 112, s. 1, 3. (Škromachův výrok tak byl od socialistů zřejmě první, který naznačil, že i socialisté si uvědomují nemožnost udržet dnešní systém.)

¹⁰⁵ GAUS, Gerald F.; KUKATHAS, Chandran. *Handbook of Political Theory*. 1. London : SAGE Publications Inc., 2004. str. 84.

¹⁰⁶ SCRUTON, Roger. *Slovník politického myšlení*. 2. Brno : Atlantis, 1999. s. 142-143.

který se hlásí k demokratičtějšímu přístupu, uvádí politiku víc do praxe, nicméně si zachovává základní prvky socialismu: rovnost, spravedlnost a mezilidskou solidaritu.¹⁰⁷ Z tohoto hlediska může být označení MF Dnes vnímáno jako pejorativní a svým způsobem zjednodušující definicí, která ve své podstatě není pravdivá.

Na druhou stranu se sociální demokracie hlásí k Socialistické internacionále, což je mezinárodní organizace sdružující sociálně demokratické, demokraticko-socialistické (mírnější forma socialismu, která byla ustanovena v rámci založení Socialistické internacionály¹⁰⁸), labouristické, sociálně liberální, levicově nacionalistické strany už od roku 1951. Sociální demokraté jsou členy Socialistické internacionály. Pokud se k ní hlásí, je možné nazývat sociální demokraty socialisty? Je přinejmenším možné to připustit v rámci textů MF Dnes a říct, že sociální demokracie a všechny levicové strany mohou být nazývány jako socialistické. Ale nebyla by to úplně pravda. Jednalo by se o stejné (možná pejorativní) zjednodušení reality.

Socialistická internacionála je instituce, jejíž název vznikl v době komunismu a socialismu jako ideologie, která byla živena představou svého sebenaplnění. Což se nestalo. Protože se však jedná o jednu z největších levicových institucí, která může levicové strany po světě sdružovat a která nese socialistickou tradici, ke které se mnohé levicové strany hlásí, jsou její součástí. To, že politické strany respektují myšlenku socialismu, však ještě neznamená, že ji prosazují v politické praxi. Zde je třeba odlišovat socialismus jako ideologický směr a socialismus jako praktické politické uplatnění. V české politice není strana, která by prosazovala socialismus jako ideologii. Existuje pouze jeho reformovaná forma v podobě sociální demokracie, která si bere střípky toho, co socialismus jakožto ideologie nabízí. Navíc premisa, že by všechny politické strany, které jsou součástí Socialistické internacionály, mohly být označovány jako socialisté, je neplatná, protože to není pravda. Labouristé nejsou socialisté, ale hlásí se k levici, proto jsou součástí Socialistické internacionály.¹⁰⁹ Ani sociální demokraté se podle svých webových stránek tímto termínem neoznačují.¹¹⁰

Je pravděpodobné, že se jedná pouze o hru se slovy a MF Dnes definuje socialisty stejně jako sociální demokraty. Na tomto příkladu je však vidět, že MF

¹⁰⁷ ADAMOVIČ, Karolína, et al. *Politologický slovník*. 1. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 229.

¹⁰⁸ *Www.socialistinternational.org* [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Socialist International.

¹⁰⁹ ADAMOVIČ, Karolína, et al. *Politologický slovník*. 1. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 230.

¹¹⁰ *Www.cssd.cz* [online]. 7. 09. 2010 [cit. 2011-05-09]. ČSSD.

Dnes rozlišuje levice pouze velmi matně a sociální demokracie a socialismus je pro ni tentýž pojem, který lze libovolně zaměňovat.

6.1.15 Korupce

Jak bylo v této práci již dříve nastíněno, MF Dnes nedokáže v rámci chápání politického spektra jasně definovat, komu náleží téma korupce. Jak levice tak pravice o korupci mluvily jako o své povolební prioritě, a proto deník přiřazoval podle potřeby toto téma oběma politickým spektrům. MF Dnes se několikrát ve svých zprávách zmiňuje, že ČSSD chce „zatočit s korupcí“¹¹¹, někdy k tomu přidává ještě slovo „nekompromisní“¹¹², což ještě víc umocňuje fakt, že deník vnímá potlačení korupce jako levicové téma. Dokonce když staví do kontrastu bývalého předsedu ČSSD Jiřího Paroubka a předsedu ODS Petra Nečase, mluví o Paroubkově vládě jako o vládě „protikorupční“ a Nečasově vládě přezdívá „protikrizová“¹¹³. Je ale paradoxní, že v jiném článku píše, že v případě, že dojde na koalici levicové ČSSD a pravicové TOP 09 (podle výše uvedených definic česká politická strana s nejpravavicovějšími politickými hodnotami), byl by jejich společným tématem číslo jedna boj s korupcí. Fakt, že MF Dnes vnímá jako téma číslo jedna korupci, znamená, že deník chápe korupci jako sjednocující téma, které nedefinuje ani jedno z politických spekter, nicméně podle potřeby a kontextu ho přiřazuje k pravici, levice nebo k jednotlivým politickým stranám.

6.1.16 SPOZ

Levicoví SPOZ získávají v člancích deníku podobnou konotaci jako středopравicové Věci veřejné. V člancích se objevují velmi málo (dokonce ojediněle), ale když se tam objeví, děje se to právě ve spojení s Věcmi veřejnými, kde jim MF Dnes připisuje stejné politické vlastnosti. A jelikož jsou Věci veřejné definovány velmi nejasně, i

¹¹¹ ŠTASTNÝ, Ondřej; SYROVÁTKA, Tomáš. Šéf Sněmovny v pasti lži a peněz v pytlíku. *MF Dnes*. 22. 04. 2010, roč. 21, 94, s. 1, 2.

¹¹² ŠTASTNÝ, Ondřej. Smlouvy Věcí veřejných: miliony korun v hotovosti. *MF Dnes*. 28. 04. 2010, roč. 21, 99, s. 1, 2. (Strana, která chce po volbách nekompromisně zatočit s korupcí a „špínou“ vysoké politiky, vede účetnictví, ve kterém panuje přinejlepším velký nepořádek.)

¹¹³ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3.

přesto, že jsou definovány z pravicového hlediska, SPOZ jsou pravým opakem Věcí veřejných, co se týče politického spektra, nicméně nahlížení na ně z pohledu MF Dnes je téměř identické s Věcmi veřejnými.

Hlavní pasáž, skrz kterou MF Dnes definuje SPOZ, kteří reprezentují levicovou politiku, je článek *Podle sloganu poznáš politika*¹¹⁴, který jako jediný za celé analyzované období nějakým způsobem hodnotí politiku SPOZ. Mluví o sloganu *Máte právo změnit politiku*, který oslovený psycholog a reklamní odborník „odhalil jako nevěrohodné lichocení a nadbíhání voličům“.¹¹⁵ Stejně jako Věci veřejné na pravé straně politického spektra, tak i SPOZ na levé straně spektra, jsou považovány za politicky nevěrohodné strany. MF Dnes tedy v kontextu těchto stran spojuje levice (i pravici) s nevěrohodností. U levice ale v tomto smyslu mluví i při hodnocení sloganu ČSSD, kde MF Dnes píše, že sociální demokraté říkají svým potenciálním voličům „to, co chtějí slyšet“¹¹⁶ a jako příklad uvádějí rušení poplatků u lékaře. Je otázka, zda má toto hodnocení nějaký hlubší význam v rámci hodnocení, protože z politického hlediska všechny strany říkají před volbami svým potenciálním voličům to, co chtějí slyšet. Kdyby říkali to, co slyšet nechtějí, tak by to nebyli jejich potenciální voliči. V tomto kontextu má toto hodnocení jakousi definiční platnost v rámci deníku, který definuje levice jako spektrum, které je nadbíhavé a populistické. U pravice to vnímá také, ne však v takové míře.

Stejně jako v případě VV ani v případě SPOZ MF Dnes nerozumí, jak je možné, že jako strany ve volebních preferencích posilují?¹¹⁷ K Zemanovcům dodává, že se jim „zjevně vyplácí nenápadné, ale trpělivé objíždění republiky s autobusem Zemák“.¹¹⁸ V tomto kontextu vnímá MF Dnes SPOZ jako nenápadnou a trpělivou politickou stranu, což se dá zpětně paušalizovat na levice při její definici z pohledu deníku.

Jak již bylo zmíněno v souvislosti s Věcmi veřejnými, i SPOZ je (z hlediska malých stran) ochotna podle MF Dnes obětovat během povolebních vyjednávání nějaké své sliby a zásady. Jejich touha po vlivu je navíc podle deníku srovnatelná

¹¹⁴ POKORNÝ, Jakub. Podle sloganu poznáš politika. *MF Dnes*. 21. 04. 2010, roč. 21, 93, s. 5.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ j.p. Kecání blbostí zaujalo, CzechTek ne. *MF Dnes*. 21. 04. 2010, roč. 21, 93, s. 1. (Chválu sklízely vesměs i slogany ČSSD, protože svým potenciálním voličům říkají přesně to, co chtějí slyšet – třeba že se za vlády Jiřího Paroubka nebude platit u doktora.)

¹¹⁷ POKORNÝ, Jakub. ČSSD ztrácí sílu, pravice má nečekanou šanci. *MF Dnes*. 13. 05. 2010, roč. 21, 110, s. 1, 2.

¹¹⁸ Tamtéž.

s touhou velkých stran.¹¹⁹ Z tohoto hlediska se SPOZ a levice neliší od Věci veřejných a středopravice. Zde se spíš dá mluvit o charakteristiky z hlediska velikosti politických stran, ne jejich politické příslušnosti.

6.1.17 Rivalita mezi ČSSD a VV

Rivalita mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Věcmi veřejnými existuje. Alespoň tak tomu rozumí MF Dnes. Tato rivalita se však (už bylo zmíněno výše) nedá vztahovat primárně k boji mezi levicí a pravicí už z toho hlediska, že Věci veřejné mají v rámci politického spektra Mladou frontou vymezenou velmi specifickou (někdy středopravicovou, jindy pravicovou) pozici, která se v průběhu předvolební kampaně mění. Rivalita může značit stejné zacílení na potencionální voliče, které si obě strany snaží přetáhnout na svoji stranu.

Nicméně rivalita se na řádcích MF Dnes mezi VV a ČSSD vyzorovat dá, někdy se motiv dokonce objevuje i jako levicovo-pravicový. O tom svědčí článek *Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas*, kde možným důvodem rivality jsou populistické sliby a rozhazování ČSSD, které malým stranám (kam se VV řadí) vadí.¹²⁰

V rámci informování o rivalitě mezi ČSSD a VV je velmi důležitá i část jejich společného smíru¹²¹, který se stává v předvolební kampani hlavním motivem jednání mezi VV a sociálními demokraty. Tento smír souvisí s případnou společnou povolební koalicí, které MF Dnes dává značný prostor během svých předpovědí možné středo-levicové vlády. Už fakt, že se tomu MF Dnes do značné míry věnuje, může znamenat, jakou ambiguitní roli hrají VV v kontextu levicovo-pravicového spektra, které je v různých kontextech definičně narušeno a prezentuje se pokaždé jinak. MF Dnes tedy vnímá rivalitu mezi ČSSD a Věcmi veřejnými jako nejistou. Některé texty se věnují společné koalici, což z hlediska definice levicovosti znamená zařazení VV v tomto kontextu spíše do levicového spektra.

¹¹⁹ POKORNÝ, Jakub. John už si diktuje vládní podmínky. *MF Dnes*. 5. 05. 2010, roč. 21, 104, s. 1, 4.

¹²⁰ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3.

¹²¹ DOLEJŠÍ, Václav. Tajné shůžky: ČSSD i ODS se perou o Johna. *MF Dnes*. 20. 05. 2010, roč. 21, 116, s. 1, 2. (V restauraci SOHO v pražském Podolí se v úterý u oběda jednalo o "smír" v předvolební kampani mezi velkými rivaly - ČSSD a Věcmi veřejnými.)

6.1.18 Slova, která MF Dnes s levicí spojuje

Mladá fronta DNES používá v souvislosti s levicí určitá slovní spojení, která mohou být vnímána jako pejorativní. Tato slovní spojení užívá pouze v souvislosti s levicovou politikou a politiky z levicových politických stran. V konotaci s pravicí MF Dnes tyto výrazy nepoužívá, nebo je používá ojediněle. Tím také určuje způsob, jakým levicovou politiku vnímá a definuje.

Když se MF Dnes snaží ČSSD charakterizovat, připisuje straně často negativní charakteristiku, která je na úrovni subjektivního hodnocení, díky čemuž lze určit, jak MF Dnes levici vnímá. V článku *Školy ruší studentské volby. Tlak ČSSD stoupá* deník píše, že se ČSSD zabývá studentskými volbami proto, že se bojí neoblíbenosti mezi studenty.¹²² MF Dnes odůvodňuje snahu ČSSD zastavit volby jako strach sociální demokracie. „*Přinejlepším velký nepořádek*“¹²³ je hodnocení způsobu hospodaření sociální demokracie uvnitř strany. Reaguje tak na dluh, který se v účetnictví politické strany objevil. Toto zjištění ve svém zpravodajském článku komentuje následovně: „*Pokud by ČSSD hospodařila s veřejnými penězi jako ve straně, byla by to pro stát pohroma.*“¹²⁴ V tomto kontextu je ČSSD spojena se slovy jako „pohroma pro stát“ a „přinejmenším velký nepořádek“, což jsou soudy, které se objevují ve zpravodajské části článků Mladé fronty. Navíc zde MF Dnes definuje levici jako spektrum, které není schopno hospodařit s veřejnými penězi.

V článku *ČSSD stahuje Jiřího Paroubka z mítinků* MF Dnes popisuje volební inzerát sociálních demokratů jako inzerát (na kterém mají politici Kalousek (TOP 09) a Nečas (ODS) a slovenský expert Zajac zkrvavený nůž a sekeru), který vyvolává agresi.¹²⁵ Deník reaguje na obviňování pravicových politických stran ze strany sociálních demokratů z nenávistné kampaně vedené proti nim. Z tohoto hlediska je ČSSD stranou, která svojí předvolební kampaní vyvolává agresi, je tedy vnímána jako agresivní politická strana.

¹²² VIKTORA, Antonín ; TRUHLIČKA, Ivan. Školy ruší studentské volby. Tlak ČSSD stoupá. *MF Dnes*. 27. 04. 2010, roč. 21, 98, s. 1, 2, 3. (Možná se bojí, že šéf socialistů Paroubek není mezi mnoha mladými lidmi oblíbený.)

¹²³ ŠŤASTNÝ, Ondřej. Smlouvy Věcí veřejných: miliony korun v hotovosti. *MF Dnes*. 28. 04. 2010, roč. 21, 99, s. 1, 2.

¹²⁴ KLÍMOVÁ, Jana ; POKORNÝ, Jakub. Samé ztráty. Tak podniká ČSSD. *MF Dnes*. 30. 04. - 2. 05. 2010, roč. 21, 101, s. 1, 2.

¹²⁵ ŠŤASTNÝ, Ondřej. ČSSD stahuje Jiřího Paroubka z mítinků . *MF Dnes*. 7. - 9. 05. 2010, roč. 21, 106, s. 1, 2.

Ve stejném článku definuje MF Dnes ČSSD jako stranu, která je ve schizofrenní situaci.¹²⁶ Tato rétorika je z hlediska zpravodajství subjektivní, protože její záměr nabývá hodnotících rozměrů a navíc je pejorativní vůči sociální demokracii. Když MF Dnes píše o ČSSD jako o straně ve schizofrenní situaci, chce tím říct, že na jednu stranu je ČSSD favoritem voleb, na druhou stranu je předseda sociálních demokratů Jiří Paroubek neoblíbený u značné části veřejnosti i politických stran. Protože Hartl a Hartlová definují schizofrenii jako „výskyt protikladných duševních pocitů, myšlenek a postojů, které duševně nemocnému znemožňují normální život“¹²⁷, nabývá hodnocení ze strany deníku negativní konotace. Kdyby MF Dnes použila méně pejorativní způsob hodnocení sociálních demokratů, bylo by možné na její vnímání reagovat jiným způsobem. Jelikož však o ČSSD mluví často v souvislosti s používáním pejorativních nebo pocitově negativních slovních spojení, je z toho možné si odvodit, jak negativně MF Dnes vnímá českou levici a jak umírněná je naopak ke vnímání pravice.

6.1.19 Populismus

Je také důležité se podívat, jak MF Dnes na svých stránkách analyzuje, jak pravice nahlíží na levici. Na předvolebních titulních stranách není mnoho odkazů, které by to mohly symbolizovat, nicméně z malého počtu informací lze vyčíst, že pravici podle MF Dnes nejvíc vadí levicový populismus, populistické sliby a rozhazování. Alespoň taková definice se objevuje v článku *Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas*, kde MF Dnes odhaduje možné koaliční potenciály českých politických stran. „Menším stranám se do ní moc nechce, dávají si různé programové a personální podmínky, ale nevylučují ji kategoricky. Vadí jim hlavně populistické sliby a rozhazování.“¹²⁸ Text tedy vnímá populismus levice prizmatem malých politických stran. O velkých politických stranách (ODS a TOP 09) tu není řeč, proto toto hodnocení nelze paušalizovat na celou pravici.

¹²⁶ ŠŤASTNÝ, Ondřej. Problém ČSSD: Paroubek, který budí odpor. *MF Dnes*. 21. 05. 2010, roč. 21, 117, s. 1, 2.

¹²⁷ HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. 4. Praha : Portál, 2010. s. 524.

¹²⁸ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3.

6.1.20 Sociální demokracie sní

Je také zajímavé si všimnout, že MF Dnes často prezentuje levici jako politické spektrum, které rádo „sní“. Je otázka, zda přirovnávání levice a sociální demokraty ke straně, která sní, je negativním nahlížením na levici, či nikoliv. Je to však rozdílné od vnímání pravice, o níž se MF Dnes nevyjadřuje v souvislosti se sny, sněním a plnění snů. Snění může v různých kontextech nabývat jiných významů – záleží na tom, v jakém kontextu o tom píše Mladá fronta.

Sen se v souvislosti se sociálními demokraty, potažmo levicí, objevuje v analyzovaném období třikrát. Z toho dvakrát je to v souvislosti s bývalým předsedou ČSSD Jiřím Paroubkem. V článku *Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas* Mladá fronta píše, že splněním hlavního snu Jiřího Paroubka by bylo, kdyby byl zvolen prezidentem.¹²⁹ V článku *Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %* MF Dnes pro změnu píše, že by Jiří Paroubek „nemohl na premiérskou židli pomýšlet ani ve snu“¹³⁰, kdyby byly volby do PSP 2010 v rukách studentů. Co se týče samotné ČSSD, té se podle Mladé fronty DNES v článku *ČSSD ztrácí sílu, pravice má nečekanou šanci* komplikuje sen o vládě.¹³¹

Je zde třeba se opět ptát, jakou konotaci mají výše uvedené příklady ke snům? Hlavní a nejjednodušší interpretační rovina u snů je ta, že nejsou reálné.¹³² Sen není realita a proto se nemůže stát. Kdyby MF Dnes používala jiné příklady (šance na vládnutí, největší ambice), měly by tyto příklady realističtější dopad na vnímání levicové politiky. Sen je pojem, který je velmi daleko od skutečnosti. V této souvislosti tedy nelze rozhodnout, zda jde o pejorativní vnímání levice, která o něčem sní, ale je to vnímání levice, která je vzdálená realitě, proto sní.

¹²⁹ DOLEJŠÍ, Václav; VIKTORA, Antonín. Tři verze vlády: dvakrát Paroubek, jednou Nečas. *MF Dnes*. 29. 04. 2010, roč. 21, 100, s. 1, 3.

¹³⁰ STRNADOVÁ, Tereza. Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %. *MF Dnes*. 14. 05. 2010, roč. 21, 111, s. 1, 2.

¹³¹ POKORNÝ, Jakub . ČSSD ztrácí sílu, pravice má nečekanou šanci. *MF Dnes*. 13. 05. 2010, roč. 21, 110, s. 1, 2.

¹³² HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. 4. Praha : Portál, 2010. s. 519 (představy vyskytující se během spánku).

6.1.21 Jiří Paroubek

S osobou Jiřího Paroubka je v Mladé frontě DNES spojeno mnoho emocí. Mluví se o něm víc než o jiných levicových tématech. V šesti týdnech analýz se stal jakousi reprezentací levice a levicové politiky v očích deníku. Je třeba zmínit, že MF Dnes u jména Jiří Paroubek nepoužila za dobu sedmi hodnocených týdnů ani jeden pozitivní příměr. Buď se o něm vyjadřovala neutrálně nebo negativně. Z analýzy vyplývá, že Paroubek je hlavně neoblíbený. Jedním z důvodů této neoblíbenosti je bojkot, který zavedl Jiří Paroubek před volbami vůči pravicovým médiím (Paroubkova definice¹³³) a následný bojkot Paroubka na stránkách Mladé fronty DNES.

V rámci bojkotu MF Dnes v článku *DNES bez Paroubka* deník napsal: „*Ponechme nyní stranou, zda jde o vychytralé vyhýbání se možným kritickým dotazům, či o pouhou nabubřelost politika, který nemá rád názory, jež vždy nekonvenují těm jeho - výsledek je v obou případech týž. Vzhledem k tomu, že uhýbání předsedy sociální demokracie před dotazy provázené zároveň arogantním chováním členů volebního štábu ČSSD vůči redaktorkám a redaktorům zmíněných šesti médií trvá již týden, rozhodla se redakce MF DNES, že se v dnešním vydání (s výjimkou tohoto sloupku) neobjeví jedna jediná zpráva o Jiřím Paroubkovi.*“¹³⁴

Z této rétoriky je jasně poznat, že MF Dnes vnímá Paroubka negativně. Záměrně píše, že v jeho případě jde o vychytralé vyhýbání se možným kritickým dotazům a o pouhou nabubřelost politika, který nemá rád názory, jenž vždy nekonvenují těm jeho, což však odsune na druhou informační kolej tím, že před to napíše, ať tuto informaci ponechá čtenář stranou. Ve stejném sloupku přidává, že jde z jeho strany o arogantní chování. V jednom sloupku se tedy čtenář dozvídá, že MF Dnes vnímá Paroubka jako arogantního, nabubřelého politika, který nemá rád názory, jenž se neshodují s jeho.

Šéf sociálních demokratů není sympatický ani studentům, píše MF Dnes v článku *Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %*, který cituje šéfa agentury Factum Invenio

¹³³ ČÁSENSKÝ, Robert. DNES bez Paroubka. *MF Dnes*. 13. 05. 2010, roč. 21, 110, s. 1.

¹³⁴ rep. Paroubkův bojkot novn po deseti dnech skončil. *MF Dnes*. 17. 05. 2010, roč. 21, 113, s. 1.

Jana Herzmana.¹³⁵ Podle MF Dnes také Paroubek „*bojuje úplně s každým*“¹³⁶, „*dráždí značnou část veřejnosti i ostatních stran*“¹³⁷ a „*ostatní si poštlal v kampani*“¹³⁸.

V kontextu spolupráce VV a ČSSD deník píše, že se na jejich společném setkání mluvilo o tom, že je potřeba Jiřího Paroubka „*oddémonizovat*“¹³⁹. MF Dnes však u užití tohoto slova neuvádí zdroj, což vyznívá opět jako subjektivní hodnocení novin. Problém tohoto hodnocení je, že je toto označení značně pejorativní, jelikož podle Peheho démonizace nastává ve chvíli, když „*se vytvoří a pak uměle živí komplikované spekulativní politické mýty, které též mají především poškodit image protivníka*“.¹⁴⁰ MF Dnes tedy démonizuje Jiřího Paroubka tím, že ho vnímá výše uvedeným způsobem a u svých soudů ve zpravodajství neuvádí zdroj.

Sloupek Roberta Čásenského (který sice nepatří do zpravodajství, nicméně se objevil na titulní straně MF Dnes) považuje odchod Paroubka a jeho „*papalášského stylu*“ za jednu ze sedmi dobrých zpráv voleb. V článku Paroubka popisuje jako politika, který se „*sice zaklínal obyčejnými lidmi, ale jediným obyčejným člověkem, kterého bral vážně, byl on sám*“.¹⁴¹

MF Dnes tedy vnímá osobu Jiřího Paroubka jako ryze negativní reprezentaci levicové politiky v České republice. Z tohoto hlediska je levice (zosobněna Paroubkem) arogantní, neoblíbená, démonizovaná a ta, která dráždí značnou část veřejnosti.

¹³⁵ STRNADOVÁ, Tereza. Fiasko ČSSD u studentů: 5,27 %. *MF Dnes*. 14. 05. 2010, roč. 21, 111, s. 1, 2. („Tak nízké procento jsem nečekal, ale chápu, proč k tomu mohlo dojít. Styl komunikace a koneckonců i styl politiky ČSSD není namířen na věkovou skupinu do 19 let, takže není divu,“ komentoval debakl sociolog a šéf agentury Factum Invenio Jan Herzmann.)

¹³⁶ DOLEJŠÍ, Václav. Tajné shůžky: ČSSD i ODS se perou o Johna. *MF Dnes*. 20. 05. 2010, roč. 21, 116, s. 1, 2.

¹³⁷ ŠTĚASTNÝ, Ondřej. Problém ČSSD: Paroubek, který budí odpor. *MF Dnes*. 21. 05. 2010, roč. 21, 117, s. 1, 2.

¹³⁸ tes, šřa. Cena útěchy pro ČSSD: šřef Sněmovny. Ale ne Paroubek. *MF Dnes*. 2. 06. 2010, roč. 21, 127, s. 1, 4.

¹³⁹ DOLEJŠÍ, Václav. Tajné shůžky: ČSSD i ODS se perou o Johna. *MF Dnes*. 20. 05. 2010, roč. 21, 116, s. 1, 2.

¹⁴⁰ PEHE, Jiřř. Démonizace jako nástroj politického boje. *Lidové noviny* [online]. 7. 05. 1998, x, [cit. 2011-05-09].

¹⁴¹ ČÁSENSKÝ, Robert. Sedm dobrých zpráv z voleb a několik velkých ALE.... *MF Dnes*. 31. 05. 2010, roč. 21, 125, s. 1, 15.

6.1.22 Komentář Roberta Čásenského

Na titulních stránkách novin vyšel ještě jeden velmi zajímavý povolební článek, který se však nedá označit za zprávu, proto mu je v rámci práce vyčleněn speciální prostor. Jde o úvahu pod názvem *Sedm dobrých zpráv z voleb a několik velkých ALE...* napsanou šéfredaktorem deníku Robertem Čásenským. Z hlediska analýzy se sloupek nedá zařadit mezi zprávy, které jsou zkoumány, jelikož jde o názorový sloupek. Na druhou stranu tento názor je velmi důležitý z hlediska pochopení vnímání nejvýše postaveného člověka v hierarchii deníku.

Robert Čásenský za hlavní dobrou zprávu považuje ekonomický realismus českých voliček a voličů, kteří se „*nenechali nachytat na nejrůznější sliby, na které by nespíš stejně nebylo*“.¹⁴² Když mluví Čásenský o realismu, má na mysli realismus pravicový, který zde stojí v kontrastu s levicovými sliby a levicovým nezodpovědným chováním ke státu, na které by nebyly peníze. Pravici tedy v tomto kontextu spojuje primárně s realismem. Čásenský také potvrzuje agresivní rétoriku vůči předsedovi ČSSD Jiřímu Paroubkovi, proti kterému se, jak bylo možné výše zaznamenat, vymezují i pravicové strany. Čásenský v tomto smyslu vnímá pravicovost stejným prizmatem jako pravicové politické strany. Jde o doklad identifikace s tím, co chápe jako pravicové. Co se však od vnímání pravicovosti u Čásenského oproti pravicovým stranám liší, je jeho vnímání „papalášství“ a zbavování se nechtěných politiků, které považuje za levicové. Zbavení se „nechtěných politiků“ Čásenský vnímá jako dobrou zprávu a jelikož v článku jsou dvě verze toho samého argumentu¹⁴³, je možné tento bod chápat jako velmi důležitý pravicový styl fungování politiky podle šéfredaktora MF Dnes. Zajímavý je také jeho bod o zvolení velkého množství žen do politiky a o důstojném odchodu politických leaderů. Ani jeden z výše analyzovaných článků těmto tématům nevěnuje pozornost. Jeho vnímání pravicovosti se však naprosto shoduje s hlavními tématy, které MF Dnes v posledních šesti týdnech více či méně prezentovala jako pravicová: ozdravení veřejných financí, reforma penzijního systému, vytvoření rozumného podnikatelského prostředí a spravedlnost v zemi.¹⁴⁴

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ ČÁSENSKÝ, Robert. *Sedm dobrých zpráv z voleb a několik velkých ALE...* MF Dnes. 31. 05. 2010, roč. 21, 125, s. 1, 15.

Názory Čásenského se od MF Dnes neliší ani ve vnímání Věcí veřejných jako nejistého a nespolehlivého partnera. Ve svém názorovém článku je označuje jako „nevyzpytatelnou stranu“¹⁴⁵. Vidí také problém v boji s korupcí, kterou deník před volbami tematicky přiřazoval jak k levici, tak i k pravici. V tomto kontextu vnímá toto téma jako pravicové, ale zároveň problematické. Souvisí s tím i jeho předchozí uvedení boje s papaláši jako jeden z bodů. Svoji úvahu uzavírá Čásenský tím, že i přes několik dobrých zpráv by si měl občan udržet mírnou dávku skepse, což se dá také považovat za jeden ze způsobů vnímání pravicovosti.

Levice je podle Čásenského slov reprezentována stylem, v němž hlavní roli hrají „*nejrůznější sliby, na které by stejně nejspíš nebylo*“.¹⁴⁶ Z tohoto pohledu je na levici nahlíženo jako na spektrum, které slibuje a nedokáže své sliby dodržet. Šéfredaktor MF Dnes pokračuje definicí levice, podle něhož „*je zvyklá neúměrně zadlužovat své domácnosti a chová se nezodpovědně ke státu*“.¹⁴⁷ Podle něj není dobře, že na to lidé nejsou zvyklí. Je důležité si všimnout, že levice je podle Čásenského sloupku pouze negativní, rozhazovačná a nezodpovědná.

Čásenský se zmíní i o odchodu předsedy ČSSD Jiřího Paroubka (uvedeno v sekci „Jiří Paroubek“), o němž prohlašuje, že reprezentuje „papalášský styl“¹⁴⁸. Čásenský také píše o komunistech, kteří na titulní straně MF Dnes dostávají prostor velmi ojediněle. Podle šéfredaktora je dobře, že „*komunisté nemají po dlouhých letech vůbec žádný reálný politický vliv*“.¹⁴⁹ V rámci shrnutí je pohled Čásenského na politikou pravici a její vnímání mnohem pozitivnější a optimističtější, než vnímání levice, jejíž odchod z čela politiky je pro něj dobrou zprávou.

O levici je na stránkách MF Dnes informováno spíše v negativních konotacích. Podle deníku jsou hlavním levicovým tématem sociální jistoty. Lingvistickou otázkou zůstává, zda „socialisté“ – jak o sociálních demokratech MF Dnes informuje – je legitimní označení této politické strany, nebo se jedná o definiční nedostatek v rámci zpravodajství deníku. Dalším tématem levice je podle MF Dnes korupce, která má však v rámci analýzy deníku nejisté místo, protože je přiřazována do obou politických spekter, což značí, že MF Dnes nemá jasnou představu o tom, k jakému spektru toto

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Tamtéž.

téma zařadit. Stranu SPOZ, o níž MF Dnes referuje poměrně málo, deník vnímá podobně jako Věci veřejné; nejasná politická strana, jejíž preference rostou překvapivě, s podlézavými politickými slogany. Rivalita mezi ČSSD a VV je dalším tématem deníku, u něhož je otázka, zda ho vnímat jako levicovo-pravicový střet. Spíš jde o střet dvou stran se stejnou skupinou potenciálních voličů.

MF Dnes používá v souvislosti s levicí následující příklady: strach, velký nepořádek, pohroma, agrese, schizofrenní situace. Je paradoxní, že o pravici v těchto souvislostech MF Dnes nemluví. MF Dnes se také snaží rozluštit, jak vnímá pravice levici. Z mála textů, které prošly analýzou, vyplývá, že malým stranám na ČSSD vadí hlavně populismus, s nímž sociální demokráty spojují.

Osoba Jiřího Paroubka je dalším levicovým tématem na stránkách MF Dnes. Jiří Paroubek je na nich charakterizován primárně jako negativní nebo neutrální postava. MF Dnes v této souvislosti uvádí příklady jako: vychytralost, nabubřelost, arogance, dráždivost, štvánost, démonizace, boj s každým, papalášství. MF Dnes vnímá levici také z hlediska snění. Ve svých textech spojuje záměry levice a její plány se sny. Dvakrát v souvislosti s předsedou Jiřím Paroubkem, jednou s celou sociální demokracií.

V bodech tedy MF Dnes vnímá jakožto levicová témata socialismus, boj s korupcí, SPOZ, rivalitu mezi ČSSD a VV, osobu Jiřího Paroubka, populismus a snění sociální demokracie. S levicí deník spojuje výrazy jako strach, nepořádek, pohroma, agrese nebo schizofrenie. Stejně jako pravicová i levicová témata jsou ta, která deník za pravicová považuje, nicméně která vyplývají z toho, o čem pravicové strany mluví.

6.2 Právo

Analýza Práva disponuje 61 články, které by se daly rozdělit na šest levicových a šest pravicových témat, jež se Právu jeví díky jejich častému opakování jako stěžejní. Deník není z hlediska výběru témat na hlavní straně úplně vyvážený. Z 61 článků na „titulce“ se pouze čtrnáct věnuje levicovým tématům, dvacet pravicovým a dvacet sedm témat se buď týká obou spekter nebo jiného politického tématu. V novinářské objektivitě a gatekeepingu tedy Právo za MF Dnes ve vyváženosti zaostává.

Z dvaceti šesti otvíracích článků je devět pouze o pravici, čtyři pouze o levici a třináct mluví o obou spektrech. I u „otvíráků“ je vidět až dvojnásobná převaha článků, které se týkají pravice. Samozřejmě je třeba brát v potaz, v jakých souvislostech se deník o pravici zmiňuje, nicméně témata, o kterých Právo mluví nejsou vůči pravici negativní, ale neutrální. MF Dnes v tomto případě na svých titulních stranách proti levici vymezuje jasněji a dává také jasněji svoji antipatii k Jiřímu Paroubkovi.

6.2.1 Je levice ČSSD a KSČM?

Deník Právo na svých stránkách jasně rozlišuje, co je podle něj levicová strana. Nejvíce v této souvislosti mluví o České straně sociálně demokratické (ČSSD), kterou vnímá jasně jako stranu levicovou. Nejvíce se tato tendence projeví povolebním titulkem *Paroubek očekával velký úspěch levice*¹⁵⁰. Je však zajímavé, že se podobně Právo za celou dobu nevyjádřilo o straně SPOZ, ani o Komunistické straně Čech a Moravy, která je jasně levicová. Nicméně je podle politických tendencí evidentní, že Právo vnímá i KSČM jako levicovou stranu. Není jasné, zda tak deník smýšlí i o Zemanovcích, kteří se v jednu chvíli na titulní straně objevují jako nejasně politicky zakotvená politická strana. Právo stále nechává otevřenou možnost, že by se Zemanova strana mohla přidat k pravicové koalici po volbách. „*Mohla by s jedenácti poslanci hrát po volbách roli jazýčku na vahách*“¹⁵¹ – tato citace jasně podtrhuje nerozhodnost Práva, zda SPOZ zařadit do levého spektra či nikoliv.

6.2.2 Stáří jako levicové téma

Jedním z hlavních levicových témat, které Právo na svých stránkách registruje, je stáří a politické otázky, které jsou se stářím spojeny (jde o konkretizaci obecného tématu solidarity). Nejvýrazněji na toto téma upozornil článek *Mádl s Issovou v kampani Přemluv bábu*¹⁵² který popisuje, nakolik je vnímání stáří podle levice důležité. První,

¹⁵⁰ Vlastní zpráva. Volby začaly. *Právo*. 29. - 30. 05. 2010, roč. 20, 124, s. 1, 2.

¹⁵¹ BEK, Lukáš. Median: Zemanovci by mohli mít jedenáct poslanců. *Právo*. 11. 05. 2010, roč. 20, 108, s. 1, 2.

¹⁵² luk, jov, rsk, Novinky.cz. Mádl s Issovou v kampani Přemluv bábu. *Právo*. 24. - 25. 04. 2010, roč. 20, 96, s. 1, 2.

čeho si Právo v souvislosti s článkem a videem všimne, je fakt, že „*klip doprovázejí fotografie opravdu hodně starých lidí.*“¹⁵³

Právo primárně zvýrazňuje kritiku, kterou klip s Jiřím Mádlem a Martou Issovou nabízí. Dává do popředí sdělení dvojice, že „*starí lidé mají selektivní paměť a tak si pamatují jen hezké věci...*“¹⁵⁴ V tom samém článku ale předseda levicové KSČM Vojtěch Filip popřel názor, že by jeho stranu volili jen starší lidé.¹⁵⁵ Ve stejném článku však Filip upozorňuje na generační nesnášenlivost, kterou video podporuje, což svým způsobem dokazuje, že mu vnímání seniorů není z levicového hlediska lhostejné. Navíc Filipův názor, že jeho stranu nevolí pouze starší lidé, neznamena, že ho nevolí hlavně starší lidé. Tuto premisu později Právo samo zmiňuje, když otázku stáří a důchodů spojuje primárně s levicovou ideologií solidarity. V článku *Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí* Právo znova akcentuje stáří jako jedno z předních témat tím, že si předvolební mezigenerační průzkum vykládá následovně: „*Zjednodušeně se dá říct, že se vzrůstajícím věkem lidé více volí levici.*“¹⁵⁶

Podle Práva považuje největší levicová česká politická strana ČSSD solidaritu se seniory za jednu z programových priorit. Dokonce v jednom článku podmiňuje možnou koalici s pravici právě uvolněním dividend energetického koncernu ČEZ, z nichž by se mohly zaplatit třinácté důchody pro seniory.¹⁵⁷ Z tohoto hlediska je tedy jasně vidět, nakolik je pro levici otázka stáří a seniorů důležitá. Právo to podtrhuje primárně tím, že dává této problematice nezvykle mnoho prostoru a v předvolebních člancích se objevuje velké množství odkazů k tématu (ve srovnání s jinými tématy). To dává podnět k vyhodnocení, že deník považuje problematiku seniorů za jedno z hlavních (možná hlavní) levicové politické téma.

6.2.3 Suverenita sociální demokracie

Právo ve svých statích využívá určitého způsobu vyjadřování o sociálních demokratech, díky čemuž je možné si vyložit, že deník vnímá sociální demokraty,

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ BEK, Lukáš. Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí. *Právo*. 5. 05. 2010, roč. 20, 104, s. 1, 2.

¹⁵⁷ PŘIBIL, Marek. Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna. *Právo*. 10. 05. 2010, roč. 20, 107, s. 1, 2.

potážmo levice, jako suverénní politickou stranu. V šestitýdenním předvolebním rozboru se v článcích dvakrát objevuje náznak, proč suverenitu vykládat zrovna tímto způsobem.

„Na rozdíl od malých stran má ČSSD na volební kampaň dost peněz,¹⁵⁸ stojí v popisku článku *Kampaň malých stran: lechtivé fotky i tácky*¹⁵⁹. Samotný článek popisuje způsob, jakým si „malé“ (jak je vnímá Právo) strany jako Věci veřejné či TOP 09 dělají kampaň. V popisku však bez jakéhokoliv kontextu vkládají popis o tom, že ČSSD má na kampaň peněz dost. Nekonfrontuje přitom sociální demokraty s druhou největší českou politickou stranou – ODS. Tento popis bez kontextu vyznívá na stránkách Práva jako způsob, jak popsat ČSSD jakožto velkou a suverénní levicovou stranu.

V článku *Ve středních Čechách by ČSSD s Rathem prohrála souboj s ODS*¹⁶⁰ Právo popisuje, jak by jindy suverénní sociální demokracie v kraji Střední Čechy mohla prohrát s ODS. Opět se tu objevuje moment suverenity, které Právo rozumí jakožto vlastnosti levicové. Zde je důležité zmínit, že tato suverenita je zároveň vnímána jako suverenita, která se z ČSSD vytrácí, protože pravicová strana ji v jednom z krajů poráží.

6.2.4 ČSSD vs. pravice

Velmi důležitým levicovým tématem je boj s pravicovou politikou a způsob, jakým levice pravicovou politiku vnímá a jak ji definuje.

Za hlavní souboj považuje Právo souboj mezi levicovou ČSSD a pravicovou ODS. Jde o tradiční rivalitu, kterou si Právo uvědomuje a zmiňuje v článku *ČSSD a ODS se osočují kvůli mítinkům*¹⁶¹. Už z titulku je podle užitého slova „osočují se“ poznat, jaký vztah mezi levicí a pravicí panuje. „Přesně po roce se rozhořel souboj ČSSD a ODS o svobodu vyjadřování na předvolebních mítincích,¹⁶² pokračuje stejný

¹⁵⁸ DANDA, Oldřich. Kampaň malých stran: lechtivé fotky i tácky. *Právo*. 24. - 25. 04. 2010, roč. 20, 96, s. 1, 2.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ ROVENSKÝ, Jan. Ve středních Čechách by ČSSD s Rathem prohrála souboj s ODS. *Právo*. 12. 05. 2010, roč. 20, 109, s. 1, 2.

¹⁶¹ ROVENSKÝ, Jan. ČSSD a ODS se osočují kvůli mítinkům. *Právo*. 29. 04. 2010, roč. 20, 100, s. 1, 2.

¹⁶² Tamtéž.

článek, podle něhož lze definitivně určit, že pro levici je největším konkurentem pravicová ODS.

Právo se také oklikou vrací k prezidentu Václavu Klausovi, který byl dříve členem Občanské demokratické strany. Podle Práva Václav Klaus sociálním demokratům při sestavování vlády nevěří. To byl také důvod, proč je sestavením vlády nepověřil, a místo toho pověřil pravicovou ODS. Jeho nedůvěra je dána neschopností sociálních demokratů domluvit si koalici, kterou ODS měla údajně již domluvenou. Nicméně podle ČSSD ještě sociální demokraté o koalici s nikým nejednali, proto by měli mít možnost vládu sestavit jako první. „*Svým rozhodnutím tak dal Klaus najevo, že nevěří soc. dem., kteří ve volbách sice zvítězili, ale jejich koaliční potenciál se scvrkl na nulu,*“¹⁶³ píše Právo. V tomto kontextu se dá najít odkaz na onu Občanskou demokratickou stranu, jíž byl Klaus součástí a problematiku převést do roviny ČSSD vs. ODS, přičemž Klaus stojí na straně ODS, čímž Právo pouze potrhuje souboj s pravicí jako jedno z hlavních levicových témat.

V souvislosti s bojem levice s pravicí deník polemizuje i nad možností, že by ČSSD mohla oslovit Věci veřejné, stejně jako ODS i TOP 09. Její vnímání levice jako to, které je diametrálně odlišné od pravice, potvrzuje zmínka o tom, že by ODS a TOP 09 „*jakoukoli dohodu odmítly*“.¹⁶⁴ A ve stejném duchu mluví i o straně Věci veřejné, jejíž politické preference byly během předvolebního období velmi složitě určitelné. Zde proto dává prostor možnosti, že by sociální demokracie s Věci veřejnými o případné vládní koalici jednali, nicméně Právo tuto variantu bagatelizuje informací, že pokud by to Věci veřejné odmítly, jednání o sestavení vlády by neměla krátkého trvání.¹⁶⁵

Z tohoto hlediska a z odkazů, které Právo ve svých předvolebních článcích poskytuje, je zřetelně vidět, že mezi hlavní levicová témata patří i boj s pravicí. Na výše uvedených příkladech je také popsáno, jaké strany Právo považuje za pravicové. Kromě prezidenta Václava Klause a ODS, která je podle deníku největším rivalem sociálních demokratů, se mezi jejich rivaly také řadí TOP 09 a podle stylu vyjadřování v článcích i Věci veřejné, s nimiž by podle Práva sociální demokraté

¹⁶³ ADAMIČKOVÁ, Naďa. Klaus dal Nečasovi dva týdny. *Právo*. 5. - 6. 06. 2010, roč. 20, 130, s. 1, 2.

¹⁶⁴ BEK, Lukáš. Nečas jde ke Klausovi pro svou šanci. *Právo*. 4. 06. 2010, roč. 20, 129, s. 1, 2.

¹⁶⁵ Tamtéž.

neměli o společné vládě dlouhá jednání, protože by Věci veřejné mohly odmítnout jít s nimi do vlády.¹⁶⁶

6.2.5 Politická levicová témata

Kromě tématu stáří, o němž již byla zmínka, vychází deník z prohlášení, která buď učinil předseda sociálních demokratů Jiří Paroubek, nebo z těch, které považuje za důležitá.

V článku *Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna*¹⁶⁷ vychází Právo z toho, co předseda Jiří Paroubek považuje za hlavní politická levicová témata. Zrušení poplatků ve zdravotnictví je podle Práva pro Paroubka stěžejní. Tímto zrušením si Paroubek podmiňuje jakoukoliv spolupráci s pravicovými stranami v případné společné vládě.¹⁶⁸ Znovuzavedení proplácení prvních tří dnů nemocenské a třinácté důchody vyplácené z dividend společnosti ČEZ je podle deníku pro Paroubka na druhém a třetím místě. „...zavedení daňové progresie, protikorupční balíček a snižování tempa zadlužení do roku 2013“.¹⁶⁹

Podobné levicové preference se objevují i v článku *Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko*¹⁷⁰, v němž Právo připomíná progresivní daň z příjmu či vyšší zdanění pro firmy. Z tohoto pohledu se tato dvě témata stávají pro deník v rámci levice stěžejní. Nejde to však říci s určitostí, jelikož se v jiných člancích dávají do popředí jiná témata.

Jako jedno z dalších hlavních témat vnímá Právo i boj s korupcí. Boj s korupcí je velmi ambiguitní téma, jelikož se podle Práva stalo hlavním bodem agendy všech politických stran, tedy obou politických spekter.¹⁷¹ Je zajímavé, že i korupci deník zmiňuje ve svých člancích víckrát, s odkazem na sociální demokracii, která se rozhodla, že protikorupční balíček prosadí ještě před volbami.¹⁷² Akcent na prosazení

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ PŘIBIL, Marek. Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna. *Právo*. 10. 05. 2010, roč. 20, 107, s. 1, 2.

¹⁶⁸ Tamtéž. (Paroubek zopakoval, že koalice bude záviset na tom, kývne-li případný partner na zrušení poplatků ve zdravotnictví...)

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² nig. ČSSD chce protikorupční balíček do Sněmovny ještě před volbami. *Právo*. 11. 05. 2010, roč. 20, 108, s. 1, 2.

balíčku může být vnímán jako snaha vypíchnout nejdůležitější téma ještě před volbami, o což se sociální demokraté s největší pravděpodobností pokoušejí a Právo tento tah vnímá.

V této souvislosti deník cituje sociální demokraty i v plánu, jak snižovat korupci po volbách. ČSSD má tedy podle Práva plán, jak řešit korupci před volbami (prosadit protikorupční balíček) a po volbách („...zákon o regulaci lobbingu, o lichvě či zpřísnění zákona o střetu zájmů a o povinných majetkových přiznáních „u osob, jejichž majetkové poměry budí zjevnou pochybnost“¹⁷³). ČSSD se chce zasadit také o zrušení anonymních akcií či o zřízení speciálních senátů u soudů zaměřených na stíhání korupce u veřejných zakázek a veřejných činitelů.¹⁷⁴

Podle mnoha momentů, kdy se Právo o kampani sociální demokracie (tedy levice) zmiňuje, je zřejmé, že deník nemá ustálený názor na to, co považuje za hlavní levicové téma v rámci vnímání levice jakožto politického spektra. Přesto, že ve výše uvedených úryvcích zmiňuje jako hlavní témata třinácté důchody, progresivní zdaňování, stáří..., v článku *Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko*¹⁷⁵ popisuje, že „hlavním tématem ekonomické drama v Řecku a zadlužování i škrty v Česku“.¹⁷⁶ Toto téma dává do kontextu s krajskými a senátními volbami v roce 2008, kde podle Práva byla hlavním tématem sociální demokracie kritika zdravotnických poplatků.

Deník Právo na svých stránkách tedy nejasně popisuje několik důležitých témat, které v průběhu šesti předvolebních týdnů střídá. Podle intenzity informování lze říct, že za nejdůležitější považuje deník téma „korupce“, „zrušení poplatků v nemocnicích“ a „progresivní daň“. Mezi vedlejší témata (která ale Právo označuje také jako hlavní) se řadí znovuzavedení proplácení prvních tří dnů nemocenské, 13. důchody z dividend ČEZ a jako jedno ze stěžejních témat i snížení zadlužení státu po odstrašujícím vzoru Řecka.

6.2.6 SPOZ

Není úplně jasné, jestli Právo vnímá stranu SPOZ jako levicovou. V textech se dají

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2.

¹⁷⁶ Tamtéž.

najít nějaké náznaky, že to tak je i není. Jedním ze znaků, že by to tak být mohlo, je reakce sociálních demokratů na zvyšující se volební preference SPOZ. „*Soc. dem. označila výsledky průzkumu za směšné a krajně nepravděpodobné,*“¹⁷⁷ píše deník. Dá se tu vnímat určitá rivalita mezi ČSSD a Zemanovci proto, že zvyšující se volební preference SPOZ může eventuálně vzít levicové voliče sociálním demokratům. Z tohoto pohledu se dají Zemanovci vnímat jako levicová politická strana.

Na druhou stranu deník dvakrát ve svých textech připustí, že by se SPOZ mohla připojit k pravicové koalici. První článek *Median: Zemanovci by mohli mít jedenáct poslanců*¹⁷⁸ připouští možnost, že by v případě usednutí strany v Poslanecké sněmovně, „*mohla by s jedenácti poslanci hrát po volbách roli jazýčku na vahách.*“¹⁷⁹ V této souvislosti se dá polemizovat s myšlenkou, že se SPOZ může připojit jak k politické pravici, tak k levici, což vyjadřuje nejednotné vnímání této politické strany.

Právo v článku *Nejpopulárnější jsou lídři malých stran*¹⁸⁰ následně tuto možnost explicitně potvrzuje. „*Také zemanovci mohou zasáhnout do hry a napomoci vzniku pravostředové vlády i přesto, že Zeman říká, že do žádného kabinetu nevstoupí,*“¹⁸¹ píše Právo, čímž dává jasně najevo svoji nejistotu směrem k SPOZ a jejímu zakotvení na jedné či druhé straně politického spektra.

Právo vnímá levicové spektrum hlavně skrz Českou stranu sociálně demokratickou. Považuje ji za symbol levice v České republice, vychází z ní v chápání českého levicového proudu a prostřednictvím sociálních demokratů také levici definuje. Je nejasné, zda to dělá u KSČM a Zemanovců, kteří nedostávají zdaleka takový prostor, jaký dostává ČSSD.

Za jedno z hlavních témat, které se však neobjevuje v předvolebním programu strany, považuje Právo stáří a problémy s ním spojené. Několikrát ve svých článcích akcentuje premisu, že mladší lidé nemají ke starším úctu a že starší lidé volí levici.

Právo také považuje sociální demokracii za suverénní stranu. Dvakrát se o ní zmiňuje (ať už přímo, či nepřímo) jako o straně, která nemá s ničím problém (s

¹⁷⁷ BEK, Lukáš . Median: Zemanovci by mohli mít jedenáct poslanců. *Právo*. 11. 05. 2010, roč. 20, 108, s. 1, 2.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ BEK, Lukáš ; DANDA, Oldřich. Nejpopulárnější jsou lídři malých stran. *Právo*. 22. - 23. 05. 2010, roč. 20, 118, s. 1, 7.

¹⁸¹ Tamtéž.

financováním předvolební kampaně) nebo která je za normálních okolností v některých krajích suverénní (o toto postavení potom přichází).

Jedním z důležitých levicových témat je podle Práva také boj s pravicí. Největším rivalem levice je ODS, TOP 09 je považována jako téměř nemožný potenciální partner. Věci veřejné jsou z hlediska Práva vnímány směrem k levici otevřeněji, nicméně i tam jsou určité tenze, které dávají tušit, že se Věci veřejné jako politická strana v očích Práva řadí k pravicí, což je pro levici problém.

Z výroků levicových politiků i z hodnocení Práva je velmi složité vyčíst, co deník považuje za hlavní politické levicové téma. V jiných souvislostech zmiňuje jako hlavní témata různé politické problémy, čímž dává najevo svoji nerozhodnost ve vnímání toho, co je levicí považováno za nejdůležitější. Mezi často opakujícími se tématy je boj s korupcí, progresivní zdanění, boj s krizí, třinácté důchody ze zisků ČEZ nebo zrušení zdravotnických poplatků.

SPOZ je podle Práva stranou s nejasnou politickou orientací. V jednom článku dává deník tušit, že by se SPOZ mohla hlásit k levici, protože podstupuje kritiku ze strany sociálních demokratů za svoji popularitu, jindy však Právo připouští možnost, že by se Zemanovci mohli připojit po volbách k pravicí, což vnáší do vnímání SPOZ v rámci politického spektra definiční neukotvenost.

V bodech Právo spojuje s levicí následující témata: ČSSD, Zemanovce, třinácté důchody, zrušení poplatků v nemocnici, třinácté důchody vyplácené z dividend ČEZ, boj s korupcí, boj s pravicí, suverenitu a stáří.

6.2.7 Pravice

Podobně jako v případě levicového spektra, právo také jasně definuje pravicové politické strany. Respektive, ODS je pro něj jasně pravicová strana, jelikož ji spojuje s pravicovým předvolebním programem velmi často.¹⁸² Dokonce se tento rozměr v Právu dostává za hranice, když deník označí labouristy jako ideologické rivally ODS.¹⁸³ V tomto případě není pochyb o tom, že ODS je Právem vnímána jako ryze pravicová politická strana.

¹⁸² Vlastní zpráva. Volby začaly. *Právo*. 29. - 30. 05. 2010, roč. 20, 124, s. 1, 2.

¹⁸³ ROVENSKÝ, Jan. Britští chameleoni už i v české kampani. *Právo*. 16. 04. 2010, roč. 20, 89, s. 1, 2.

Je však na pováženu, zda deník vnímá i „menší politické strany“¹⁸⁴ (jak je označuje) jako pravicové. V článku *Klaus čeká na dohodu pravice*¹⁸⁵ deník zmiňuje, že prezident Václav Klaus čeká na dohodu tří pravicových stran.¹⁸⁶ V tomto kontextu tedy vnímá pravici jako koalici ODS, TOP 09 a Věci veřejných. Stejně jako ODS, tak i TOP 09 je Právem zmiňováno pouze v pravicovém kontextu. O TOP 09 dokonce mluví v souvislosti s „nezvykle tvrdým pravicovým programem“.¹⁸⁷ U těchto dvou stran problém z hlediska definice nevzniká. Nejistotu vnáší právo hlavně u Věci veřejných. V článku *Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko*¹⁸⁸ Právo píše, že se bude muset po volbách ODS spoléhat na menší pravicové nebo středové strany jako je TOP 09, Věci veřejné nebo lidovci.¹⁸⁹ Z tohoto pohledu je složité určit, zda mezi „středové strany“ počítá pouze lidovce, nebo do nich zahrnuje i Věci veřejné. Tato nejasnost brání z hlediska Práva řádně definovat pravicové politické strany a u VV tato otázka zůstává nedořešená.

6.2.8 Právce proti ČSSD

Stejně jako v případě levice, i v případě pravice se dá zkoumat způsob, jakým se vůči levici pravice vymezuje a jak z této problematiky tvoří jedno ze svých pravicových témat. Vymezení jsou v deníku natolik viditelná, že by se dala mezi sebou srovnávat. Pravice se vymezuje vůči levici, což v Právu znamená, že se pravicová koalice vymezuje vůči ČSSD. O KSČM, ani SPOZ deník nepíše.

Boj pravice s levicí (nebo naprostá neochota jakkoliv s levicí spolupracovat) se projevuje na stránkách Práva velmi často. Slovo „antikampaň“ v článku *Britští chameleoni už i v české kampani*¹⁹⁰ jasně vymezuje ODS vůči sociálním demokratům. Potvrzuje to i pozdější článek, v němž Právo píše, že předseda ODS Petr Nečas „zopakoval, že v žádném případě nepřistoupí na velkou koalici se soc. dem“.¹⁹¹ Pozice ODS je tedy v tomto případě jasná.

¹⁸⁴ DANDA, Oldřich. Kampaň malých stran: lechtivé fotky i tácky. *Právo*. 24. - 25. 04. 2010, roč. 20, 96, s. 1, 2.

¹⁸⁵ DANDA, Oldřich ; ROVENSKÝ, Jan. Klaus čeká na dohodu pravice. *Právo*. 1. 06. 2010, roč. 20, 126, s. 1, 2.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ ROVENSKÝ, Jan. Britští chameleoni už i v české kampani. *Právo*. 16. 04. 2010, roč. 20, 89, s. 1, 2.

¹⁹¹ dan, luk. Schwarzenberg: ODS zpanikařila. *Právo*. 25. 05. 2010, roč. 20, 120, s. 1, 2.

Zbylé dvě pravicové strany – TOP 09 a Věci veřejné se k sociálním demokratům staví podobně, možná se vůči nim vymezují ještě radikálněji. Článek *Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna*¹⁹² jasně dokazuje, že deník vnímá postoj zbylých stran tak, že do koalice s Paroubkem nechtějí. TOP 09 se pouze později zmíní, že by koalici se sociálními demokraty připustila pouze v případě, že by se strana diametrálně změnila¹⁹³ (jinými slovy se stala pravicovou). Později se na stránkách Práva dokonce objevuje věta, že „TOP 09 se včera v reakci na výtky ODS ještě více vymezila vůči ČSSD.“¹⁹⁴ Pro TOP 09 je spolupráce se sociální demokracií podle Práva ještě větší tabu než pro ODS.

6.2.9 Svérázná a netypická pravice

Právo se v souvislosti s kauzou „Přemluv bábu“ snaží pravici definovat. Jak je zřejmé z analýzy levice na stránkách Práva¹⁹⁵, stáří, na nějž klip cílí, je ryze levicové téma. Jakou roli v této kauze zaujímá pravice?

Podle Práva je „Přemluv bábu“ (pravicové video) svérázný videoklip.¹⁹⁶ Pravicové je video proto, že Právo v souvislosti s jeho uveřejněním napsalo, že video vyrazilo na boj za pravici¹⁹⁷, z čehož se dá usuzovat, že jde o pravicový lobbying. Právo pokračuje, že video „netypickou formou vystupuje proti levici“¹⁹⁸ a herci v něm „recesistickou formou vyzývají mladé...“¹⁹⁹. Po analýze těchto informací v kontextu pravice se dá říct, že Právo vnímá toto téma jako pravicové, ale netypické, recesistické. Později však jde Právo ještě dál a v článku *Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí*²⁰⁰ nazývá video kontroverzním.

Právo tedy rozumí pravici skrz video „Přemluv bábu“ a jeho způsobu propagace pravice jako netypickému, recesistickému a později i kontroverznímu. Všechny tyto přívlastky se tedy dají podle Práva s pravicí spojovat.

¹⁹² PŘIBIL, Marek. Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna. *Právo*. 10. 05. 2010, roč. 20, 107, s. 1, 2.

¹⁹³ DANDA, Oldřich. TOP 09 slíbila: se soc. dem. ne. *Právo*. 26. 05. 2010, roč. 20, 121, s. 1, 2.

¹⁹⁴ dan, luk. Schwarzenberg: ODS zpanikařila. *Právo*. 25. 05. 2010, roč. 20, 120, s. 1, 2.

¹⁹⁵ luk, jov, rsk, Novinky.cz. Mádl s Isoovou v kampani Přemluv bábu. *Právo*. 24. - 25. 04. 2010, roč. 20, 96, s. 1, 2.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ BEK, Lukáš. Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí. *Právo*. 5. 05. 2010, roč. 20, 104, s. 1, 2.

6.2.10 Menší pravicové strany

Definice a vnímání menších pravicových stran na stránkách Práva je jedno z největších témat, které v Právu s pravicovým spektrem souvisí. Právo v rámci svých textů definuje malé pravicové strany, snaží se je zařadit a uvést do kontextu uvnitř samotné pravice.

Jaké strany Právo definuje jako malé pravicové strany? Deník jednoznačně vnímá jako menší pravicové strany TOP 09 a Věci veřejné.²⁰¹ Tyto strany považuje deník za „nováčky na politické scéně“²⁰², což dokazuje článek *ODS ztrácí členy, ČSSD přibývají*²⁰³. Paradoxní situace však nastává, když tentýž deník v článku *„Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna“*²⁰⁴ píše, že podle Klause mohou do hry vstoupit *„poslanci z nových, ideově dosud neukotvených stran“*.²⁰⁵ Fakt, že zrovna tento Klausův argument Právo zdůraznilo, znamená, že si deník není jednoznačně jistý ideologickým zaměřením malých stran. *„Dnes máme podle Klause absolutně nové neznámé strany, z nichž drtivá většina na institutu přeběhlictví přímo vznikla,“*²⁰⁶ píše ve stejném článku deník.

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že Právo vnímá TOP 09 a VV jako strany nové, malé a v určitém kontextu i ideologicky neukotvené. Při bližším zkoumání je vidět, že deník na obě strany nahlíží trochu jinak a neřadí je tedy do stejné podskupiny v rámci pravice, i když obě „okupují“ škatulku malých stran.

Věci veřejné jsou Právem prezentovány jako politická strana, která byla dříve neznámá, což deník o TOP 09 nikde neuvádí.²⁰⁷ Funguje primárně z *„vyřídilky a popularity Radka Johna,“*²⁰⁸ což koreluje s popularitou Karla Schwarzenberga²⁰⁹,

²⁰¹ luk, jov, rsk, Novinky.cz. Mádl s Issovou v kampani Přemluv bábu. *Právo*. 24. - 25. 04. 2010, roč. 20, 96, s. 1, 2. (Vzhledem k tomu, že má však v ODS velký problém s postavou pražského primátora Pavla Béma, volit tuto stranu prý jistě nebude. Vybírat bude mezi dvěma menšími pravicovými stranami, čímž naznačila, že svým hlasem podpoří buď Top 09 nebo Věci Veřejné.)

²⁰² dan, luk, rsk. ODS ztrácí členy, ČSSD přibývají. *Právo*. 26. 04. 2010, roč. 20, 97, s. 1, 2.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ PŘIBIL, Marek. Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna. *Právo*. 10. 05. 2010, roč. 20, 107, s. 1, 2.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ ADAMIČKOVÁ, Naďa; KÖNIGOVÁ, Marie. Senátor ODS: lobbista mě chtěl koupit pro kandidátku Věci veřejných. *Právo*. 13. 05. 2010, roč. 20, 110, s. 1, 4. (Nabídka podle něj umožňovala úvahu o TOP 09, a „především angažmá u tehdy méně známé strany Věci veřejné, která vedle plné úhrady volebních výdajů nabízela i smluvní podíl na finanční odměně státu za výsledek voleb“, píše Nedoma o schůzce, která se odehrála, jak říká, někdy v březnu nebo v dubnu.)

²⁰⁸ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2

který podle Práva zastává v TOP 09 podobnou pozici jako Radek John ve Věcech veřejných. Právo však vnímá TOP 09 - i přes některé stejnosti s Věci veřejnými – jako bohatší stranu, což neopomíná ve svém článku zmínit.²¹⁰

Obě strany však podle Práva, které je srovnává s ČSSD, podléhají nedostatku peněz, což se projevuje tím, že jim „*nezbývá v předvolební kampani než improvizovat a dělat z nouze ctnost*“.²¹¹ Reakcí na nedostatek peněz a improvizaci je podle deníku tedy snaha malých politických stran oslovovat své voliče na internetu a něčím překvapivým šokovat.²¹²

S ohledem na pravicové spektrum tedy Právo vnímá jakožto malé pravicové politické strany TOP 09 a (ve většině případů) Věci veřejné. Ty definují pravici jako strany malé, které se snaží šokovat, které mají populární předsedy, jsou nové, ideologicky neukotvené a chudší než levice.

6.2.11 Pravicový program

Právo také v rámci pravice na svých stránkách definuje hlavní témata, která jsou s pravicí spojena. Především však v souvislosti s TOP 09 píše, že jde o „*nezvykle tvrdý pravicový program konzervativní strany*“.²¹³ Témata, která pravicové strany předestírají, tedy podle Práva patří do jakési „*tvrdé pravice*“.

Hlavní témata pravice vyvěrají z citace předsedy ODS Petra Nečase, který po setkání s prezidentem Václavem Klausem řekl: „*Shodli jsme se, že problematika veřejných rozpočtů a stabilizace veřejných financí je klíčovým politickým problémem ČR. Pan prezident docela jednoznačně řekl, že bude hodnotit jednotlivé strany podle toho, na kolik berou vážně současnou ekonomickou situaci a na kolik berou vážně problém veřejných rozpočtů.*“²¹⁴ Z této citace je zřejmé, že Právo považuje za nejdůležitější pravicová témata problematiku veřejných rozpočtů a stabilizaci

²⁰⁹ STRNADOVÁ, Tereza. ČSSD ztrácí, ODS se zvedá. *MF Dnes*. 24. 05. 2010, roč. 21, 119, s. 1, 2, 3. (I na dalších místech pomyslného žebříčku volebních výsledků se situace změnila: Věci veřejné Radka Johna předstihly s 12,6 procenta populárního Karla Schwarzenberga.)

²¹⁰ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2 (TOP 09 má z menších či nových stran na kampaň nejvíce peněz – 30 milionů korun.)

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Tamtéž.

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ PŘIBIL, Marek. Klaus: O vládě mohou rozhodnout i přestupy od Johna. *Právo*. 10. 05. 2010, roč. 20, 107, s. 1, 2.

veřejných financí. Deník to potvrzuje tím, že po vzoru jiných médií i samotné koalice ji po volbách nazve „vládou rozpočtové odpovědnosti“²¹⁵. V článku *Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko*²¹⁶ se také objevuje pasáž, kde Právo zdůrazňuje, že tři pravicové strany mluvily o „nutnosti škrtnat na výdajové stránce“²¹⁷. Z tohoto hlediska jsou tedy „rozpočtové škrty“ podle Práva pravicovým tématem číslo jedna.

To však odporuje tématu „boj s korupcí“, které právo považuje v rámci předvolební kampaně za hlavní.²¹⁸ Právo jasně zmiňuje, že se „téma boje proti korupci stalo hlavním tématem vyvrcholení kampaně“.²¹⁹

Je vidět, že z pohledu Práva řeší Pravice dvě závažná témata – boj s korupcí a rozpočtové škrty. Deník se však ve svých textech nemůže dobrat přesnější definice, ani v rámci pravicového spektra určit, jaké téma je šest týdnů před volbami pro pravicové strany nejdůležitější.

6.2.12 Mladí a pravice

Stejně jako je stáří pro levicové strany podle Práva stěžejní, natolik stěžejní je i vnímání mladí pro pravicové strany. Z analýzy deníku vyplývá, že Právo akcentuje skutečnost, že mladí volí spíš pravici. Pokud by k volbám nepřišli, pro pravici by to znamenalo problém.

Velmi důrazně je toto téma vysvětleno v článku *Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí*²²⁰, kde se tendence mladých voličů inklinujících k pravici podle Práva potvrzuje. Právo to v článku říká explicitně: „Stanou se fenoménem letošních voleb mladí voliči do 29 let? Vše bude záležet na tom, zda dorazí k volebním urnám. Pokud ano, mohou změnit politickou mapu ve prospěch pravice.“²²¹

Právo ve stejné stati později dodává, že mladí inklinují hlavně ke dvou pravicovým stranám – Straně zelených a TOP 09. Je tedy v tomto kontextu otázkou,

²¹⁵ Vlastní zpráva. Česko čeká kúra. *Právo*. 31. 05. 2010, roč. 20, 125, s. 1, 2.

²¹⁶ BEK, Lukáš. *Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko*. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ ŠTASTNÝ, Ondřej. Smlouvy Věcí veřejných: miliony korun v hotovosti. *MF Dnes*. 28. 04. 2010, roč. 21, 99, s. 1, 2.

²¹⁹ nig. ČSSD chce protikorupční balíček do Sněmovny ještě před volbami. *Právo*. 11. 05. 2010, roč. 20, 108, s. 1, 2.

²²⁰ BEK, Lukáš. *Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí*. *Právo*. 5. 05. 2010, roč. 20, 104, s. 1, 2.

²²¹ BEK, Lukáš. *Mladí zamíchají volbami, pokud dorazí*. *Právo*. 5. 05. 2010, roč. 20, 104, s. 1, 2.

zda může být Strana zelených označena za pravicovou stranu, nicméně v tomto okamžiku ji Právo řadí do pravicového politického spektra.

Důležitost tématu potvrzuje ochota mladých lidí volit TOP 09, kterou Právo jasně definuje jako malou pravicovou stranu. Všimá si také, že pokud by mladí voliči k volbám nepřišli, mohlo by to pro pravici znamenat problém, protože by přišla o hlasy. Z tohoto hlediska by mohlo být toto téma vnímáno jako velmi stěžejní pro definici pravicovosti na stránkách Práva.

6.2.13 ODS vs. TOP 09

Posledním důležitým motivem ve vnímání pravice je předvolební boj mezi pravicovými stranami ODS a TOP 09. Tento boj se hodnotí z hlediska toho, že se blíží volby a obě pravicové strany bojují o stejné voliče.²²² Tento střet podle deníku vypukl několik dní před volbami a Právo ho označuje jako „*bratrovražedný boj*“²²³.

Právo v tomto kontextu navazuje informací, že se tento souboj rozhodl opravdu před volbami a že strany se předtím „*víceméně šetřily*“²²⁴ (deník specifikuje: „*Kalousek sice označil ODS za umírněné soc. demokraty a Nečas mu to vrátil, že program TOP je pravicový populismus, ale bylo to jen špičkování budoucích partnerů.*“²²⁵).

Obě pravicové politické strany bojovaly po svém. ODS na TOP 09 zadávala inzeráty, v nichž obviňovala TOP 09, že se po volbách spojí s ČSSD.²²⁶ Místopředseda TOP 09 Miroslav Kalousek na účet ODS odpověděl, že politika sociální demokracie vede k bankrotu a že politika ODS povede stejnou cestou.²²⁷

V tomto kontextu je důležité si všimnout, z jakého hlediska na tento spor nahlíží Právo. Přesto, že každá strana přichází se svou metodou jak poškodit

²²² BEK, Lukáš. ODS v Praze oslabena, ale pravice vede. *Právo*. 4. 05. 2010, roč. 20, 103, s. 1, 2. („Já nevím, kdo komu ubírá,“ soudí první místopředseda TOP 09 Miroslav Kalousek s tím, že skutečné rozhodnutí padne ve volbách. „Jsme alternativa pro přemýšlivého pravicového voliče,“ dodal Kalousek.)

²²³ dan, luk. Schwarzenberg: ODS zpanikařila. *Právo*. 25. 05. 2010, roč. 20, 120, s. 1, 2.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ BEK, Lukáš. Kampaň 2010: místo vajíček utopenci, místo poplatků Řecko. *Právo*. 28. 05. 2010, roč. 20, 123, s. 1, 2. (První místopředseda TOP 09 Miroslav Kalousek ale obvinil i ODS, že její politika pozvolna povede k řecké cestě.)

konkurenční stranu, obě strany mají v boji jednoho jmenovatele – sociální demokracii. Tou se v kritice „ohánějí“ obě pravicové strany. Pravice je tu vnímána jako nejednotná, nicméně jediné, co ji spojuje, je snaha nebýt vnímána jako levice.

Pravice je podle Práva primárně složena ze tří stran, které později vytvoří vládní koalici – ODS, TOP 09 a Věci veřejné. Deník nepochybuje o pravicovosti ODS a TOP 09. Je však otázka, zda je možné vnímat z pohledu Práva VV jakožto ryze pravicovou stranu, když se deník jednou zmiňuje o VV v souvislosti s politickým středem.

Vymezení se vůči sociálním demokratům (reprezentujícím na stránkách Práva levici) je pro pravici z pohledu Práva klíčové. Sociální demokracii vnímají jako stranu, s níž nepůjde ani jedna z pravicových stran do vlády. TOP 09 pouze pod podmínkou, že se strana ve všem změní.

Právo vnímá také pravici jakožto svéráznou, recesistickou, netypickou a kontroverzní. Tato přirovnání jsou spojena s klipem „Přemluv bábu“, který – jak Právo uvádí – podporuje pravici, tudíž se způsob, jakým o klipu deník informuje, vztahuje i na způsob, jak deník pravici vnímá.

Velkým tématem je způsob, jakým Právo rozumí menším pravicovým stranám. Řadí mezi ně TOP 09 a Věci veřejné. Stěžejní je také rétorika, kterou malé pravicové strany využívají v souvislosti s levicí a jak je vnímá Právo z hlediska pravicového spektra. Právo „malou pravici“ vnímá jako ideově neukotvenou, neznámou, se silným akcentem na šéfy malých pravicových politických stran.

Co se týče hlavních témat pravice, ta jsou podle kontextu dvě: škrty ve státním rozpočtu a boj s korupcí. Boj s korupcí se však podle Práva stal tématem napříč politickými spektry, takže se toto téma nedá přisuzovat pouze pravici.

Mládí je také velmi silné a důležité téma, kterého si Právo v souvislosti s vnímáním a definicí pravicového spektra všimá. Právo konstatuje, že mladí voliči jsou převážně voliči pravicových stran a jejich neochota přijít k volbám by mohla pravici ohrozit. Nejvíce by utrpěla Strana zelených a TOP 09.

Důležitým tématem je v neposlední řadě i souboj mezi TOP 09 a ODS, dvěma pravicovými stranami, které podle Práva před volbami začínají bojovat o voliče. Přesto, že obě strany zvolí jinou strategii boje se svojí konkurencí, obě je stavějí na vymezení se vůči sociální demokracii (tedy levici) a obvinění konkurence z toho, že je ideologicky spjat s levicovým volebním programem.

V bodech Právo spojuje s pravici následující témata: boj ODS s TOP 09, mládí, tvrdý pravicový program, menší pravicové strany (VV a TOP 09), svéráz pravice a boj pravice s ČSSD.

7. Porovnání pravice a levice na stránkách MF DNES a Práva

Z analýzy vyplývá, že Právo a MF Dnes vnímají politickou realitu velmi podobným způsobem. Mají podobná témata, na něž převážně nahlíží stejným (či velmi podobným prizmatem). K samotnému rozdělení spektra je třeba zmínit, že jak Právo, tak MF Dnes dokáže víceméně jasně rozlišit, jaké strany považuje za pravicové a levicové. Podle obou deníků se k pravici řadí ODS a TOP 09, k levici KSČM a ČSSD. V souvislosti rozdělení spektra se oba deníky také shodnou na tom, že neví, kam ideologicky zařadit Věci veřejné. Různé kontexty staví tuto stranu na jiné ideologické spektrum a deníky jsou z této strany zmatené. U Práva navíc vzniká problém, kam zařadit Zemanovce. MF Dnes tuto stranu považuje za jasně levicovou.

At' už MF Dnes a Právo mluví o SPOZ či Věcech veřejných, oběma dávají stejnou nálepku „malé strany“. Věci veřejné, jakožto malá strana, jsou z pohledu obou deníků nejasné proto, že jsou podle MF Dnes spojené se slovem „radikální“ a „překvapení“. Právo si definicí není jisté. Jednou je považuje za ideologicky neukotvenou stranu, jindy je definuje jako stranu pravicovou. Právo však za neukotvenou stranu považuje také TOP 09, kterou MF Dnes vnímá jako jasně konzervativní pravicovou stranu, dokonce pravicovější než ODS. Zde je však Právo velmi definičně zmatené, jelikož v jiném textu vnímá program TOP 09 jako pravicový, dokonce cituje ODS, která mluví o programu TOP 09 jako o pravicovém populismu.²²⁸

Právo navíc nepovažuje, na rozdíl od MF Dnes, Zemanovce za levicovou stranu. Ve svých článcích se této straně nevěnuje v souvislosti s levicí, má o ní pochybnosti a píše, že by se se mohla připojit ke středopравicové koalici. MF Dnes, přesto, že SPOZ vnímá jako jasně definovanou levicovou stranu, pochybuje o její věrohodnosti, stejně jako u Věcí veřejných. Je to proto, že by se Zemanovci (i Věci veřejné) mohli vzdát kvůli vládě nějakých svých předvolebních slibů.

Definiční neukotvenost se tedy dá vnímat z hlediska malých stran u obou deníků. Nemají jasno v tom, jak definovat Věci veřejné (MF Dnes, Právo), SPOZ a TOP 09 (Právo).

²²⁸ dan, luk. Schwarzenberg: ODS zpanikařila. *Právo*. 25. 05. 2010, roč. 20, 120, s. 1, 2.

Co se týče vnímání levice a pravice, v tomto směru se oba deníky rozcházejí. Zatímco MF Dnes rozumí pravici jako konzervativnímu spektru a její témata váže hlavně na finanční prostředky, reformy a šetření, levice ji označuje za kontroverzní (v souvislosti s nahlížením na seniory). MF Dnes však podobným způsobem útočí na levici, kterou vnímá jako populistickou a také tu, která sní. Nezapomíná se také soustředit na bývalého předsedu strany ČSSD Jiřího Paroubka, o němž píše buď neutrálně, nebo mu přidává negativní přívlastky. To Právo nedělá. Je na svých stránkách jak vůči pravici, tak vůči levici méně kategorická, více analytická. Právo se snaží vyhýbat charakteristikám politického spektra, přesto označuje levici jako stranu suverénní. O Jiřím Paroubkovi Právo nepíše v takové míře, v jaké o něm píše MF Dnes. Otázkou také zůstává, jak si na stránkách Mladé fronty DNES vykládat označování sociálních demokratů „socialisty“. Právo sociální demokracii takto neoznačuje. Je možné to přisuzovat snaze o zkratku, nicméně Právo v případě zkratky používá označení „soc. dem.“, což je ještě kratší označení než „socialisté“. V tomto kontextu se také dá MF Dnes přisoudit určitá snaha, jak se vůči levici vymezit a stigmatizovat ji.

Co se týče vnímání témat uvnitř politických spekter, v tom se oba deníky převážně shodují. Jak MF Dnes, tak i Právo definují jako jedno z hlavních témat pravice snahu o snižování státního schodku a nezadluženost státu. Oba deníky si také všímají, že politická spektra považují boj s korupcí za jedno ze svých hlavních politických témat. Zde se oba deníky také dopouštějí zmatku, protože de facto kopírují to, co obě ideologie před volbami prezentují. Z analýzy je následně u obou deníků velmi složité určit, co je považováno za primární politické téma levice a pravice a jak tato spektra jasně definovat.

Deníky se také dotýkají některých stejných témat, nicméně je na svých stránkách prezentují trochu jinak. Jedním z hlavních příkladů je náhled na téma „důchodová reforma, senioři, mládí“. Toto téma se objevuje v obou denících jako jedno z hlavních politických témat. Na stránkách MF Dnes je důchod (důchodové pojištění) čistě pravicové téma. V deníku Právo je však stáří vnímáno jako téma levicové a pravice se v tomto kontextu uvádí do kontrastu jakožto strana, která levici nerespektuje (považuje pravici za svéráznou, netypickou, recesistickou a kontroverzní). Naopak mládí vnímá Právo jako jedno z hlavních pravicových témat na svých stránkách.

Boj pravice s levicí je dalším tématem, které se objevuje v obou denících. Nicméně v Právu se to projevuje mnohem intenzivněji. Právo si také, na rozdíl od MF Dnes, všímá, boje levice s pravíci, kterému je na stránkách deníku věnován stejný prostor jako boji pravice s levicí. MF Dnes na levici v tomto hledisku nemyslí. Mladá fronta DNES si však všímá rivality levice s pravíci z pohledu rivality mezi ČSSD a VV. Nicméně tam MF Dnes vidí rivalitu jako součást konkurenčního boje o stejné voliče a tímto způsobem ji také prezentuje. Podle Práva ČSSD a VV stejné voliče nemá, tudíž pokud Právo píše o rivalitě levice a pravice, nemá na mysli boj o stejné voliče.

Nakonec je třeba také poznamenat, že MF Dnes si nevšímá tematické zmínky o konfliktu TOP 09 a ODS, tedy konfliktu uvnitř pravice. Tomu věnuje Právo pozornost v několika článcích a odkazech. Odkaz na možný konflikt a rivalitu mezi těmito dvěma (podle obou deníků) pravicovými stranami na stránkách MF Dnes chybí.

8. Závěr

Z analýzy této práce vyplývá, že je nejen velmi obtížné s přesností určit, jaká témata jsou s levicí a pravíci v obou denících spojena (čehož bylo možné si všimnout v neustálé nejistotě hlavních témat, které se v průběhu předvolebních dní měnila, komolila nebo se stanovovaly nové politické priority, které byly téměř náhodně přiřazeny k jednomu či druhému politickému spektru), nýbrž je složité už v samém základu definovat, jaké strany považují oba deníky za levicové a pravicové. Při porovnání bylo vyjasněno, že se v mnoha tématech oba deníky shodují, nicméně rozcházejí se zvláště v nahlížení na levici, ke které Právo přistupuje mírněji než MF Dnes, což je zčásti dáno informováním o Jiřím Paroubkovi.

Důvodem jakési neschopnosti MF Dnes a Práva jasně vymezit pojem levice a pravice, je krize identity obou spekter, kterou mediální společnosti jakožto instituce přirozeně reflektují. To potvrzuje i nepřilíš vydařená snaha o jasnou politologickou a politickou definici levice a pravice. Práce potvrzuje, že oba deníky definičně tápou proto, že tápe celá ideologie obou spekter, která se sice v mediálním i politickém světě hojně užívají, nicméně jsou dnes již vyprázdněné. Tato skutečnost nás vede k závěru, že často užívané pojmy jako pravice, levice či politický střed se staly jakýmsi nevysvětlitelným pojmenováním toho, co není, nebo toho, co de facto neexistuje, což v první části této práce Bobbio naznačuje.

Bakalářská práce vysvětluje, proč tomu tak je. Definice dnešních politických spekter je neuchopitelná proto, že samy politické strany, jež nějaké politické spektrum reprezentují, se ho v dnešní politice zřikávají proto, aby zasáhly co nejširší možnou voličskou základnu, která i díky historickému kontextu (pravicový nacismus a levicový komunismus) obou spekter již nechce uvažovat v rámci oné spektrální (levoprávé) osy. Vymaněním se z několik set let starých škatulek přichází levice i pravice o definici sebe sama, což jako první reflektují média. Toto poznání vede ke konkluzi, že MF Dnes a Právo ani nemohou jasně definovat levici a pravici, jelikož tohoto výsledku nemohou dosáhnout ani samotná spektra.

9. Summary

My work analyzed front pages of newspapers MF Dnes and Právo six weeks before the General elections in 2010. The aim was to specify how newspapers depict the left-wing and right-wing politics and which topics do they connect with both spectrums. The dissertation was also trying to explain the political aspect of the left and the right with an inclination to its historical development. Afterwards the dissertation compared both newspapers and tried to figure out, in what topics they differ when defining the left and the right wing. The analysis approaches both newspapers the same objective way, not looking at their political inclination.

MF Dnes and Právo provided me with plenty of useful material and initiation to understand, which way both newspapers depict political spectrum of the left and the right.

The analysis showed that it is very difficult to establish, which topics are connected with the left and the right. It was proved in the uncertainty with which both newspapers explained the topics (and often mixed the left-wing with the right-wing schemes). It is even complicated to fundamentally set up, which political parties are left and which are right. During the comparison it was clarified that both newspapers perceive some topics the same way, however they differ in the definition of the left topics; Právo approaches the left-wing more softly than MF Dnes does. But it is due to the negative understanding of Jiří Paroubek in MF Dnes.

The definitional ambiguities also confirm the endeavour to define the left and the right with the help of political definitions. The definition is not graspable because political parties want to target the widest amount of people and in order to do it they need to emancipate from being viewed as left or right. Therefore they don't want to define themselves on the left-right axis. That explains why even newspapers are unable to define the left and the right and why they are so confused by their ambiguous topics.

However, it is crucial to remind that the analysis I applied in my work was qualitative, therefore the information, which results from the analysis, might be biased because of possible predetermination.

10. Použitá literatura

ADAMOVIČ, Karolina, et al. *Politologický slovník*. 1. Praha : C. H. Beck, 2001. 284 s. ISBN 80-7179-469-4.

BARTOŇ, Jindřich, et al. *Proč volím pravici*. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. 88 s. ISBN 80-86816-09-5.

BOBBIO, Norberto. *Pravice a levice : Důvod a smysl rozdělení politické scény*. 1. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 153 s. ISBN 80-7325-012-8.

BRINKLEY, Alan. *Liberalism and its discontents*. 2. Cambridge : Harvard University Press, 2000. 372 s. ISBN 0674001850

BURTON, Graeme ; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. 1. Brno : BARRISTER & PRINCIPAL, 2001. 392 s. ISBN 80-85947-67-6.

CABADA, Ladislav. *Komunismus, levicová kultura a česká politika 1890-1938*. 1. Pelhřimov : Aleš Čeněk, 2005. 198 s. ISBN 80-86898-32-6.

CABADA, Ladislav. *Komunismus, levicová kultura a česká politika 1890-1938*. 1. Pelhřimov : Aleš Čeněk, 2005. 198 s. ISBN 80-86898-32-6.

GADAMER, Hans-Georg. *Člověk a řeč*. 1. Praha : Oikoymenh, 1999. 154 s. ISBN 80-86005-76-3

HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. 4. Praha : Portál, 2010. 800 s. ISBN 978-80-7367-686-5.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2005. 339 s. ISBN 80-86861-71-6.

JIRÁK, Jan ; ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Politická komunikace a média*. 1. Praha : Karolinum, 2000. 163 s. ISBN 80-246-0182-6.

JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 1. Praha : Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.

KITSCHOLT, Herbert. *The radical right in Western Europe : a comparative analysis*. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1995. 332 s. ISBN 0-472-10663-5.

KROUPA, Jiří . *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů*. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. 132 s. ISBN 978-80-7357-568-7.

MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. 3. New York : Routledge, 2003. 250 s. ISBN 0-415-30707-4.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. Praha : Portál, 2009. 639 s. ISBN 978-80-7367-574-5.

MICKLETHWAIT, John. *The right nation : conservative power in America*. New York : Penguin Press, 2004. 450 s. ISBN 1-59420-020-3.

POKORNÁ, Tereza. *Vyváženost a nestrannost názorových rubrik v deníku MF Dnes a Právo v roce 2008*. Praha, 2009. 92 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

POKORNÝ, Petr. *Hermeneutika jako teorie porozumění*. 1. Praha : Nakladatelství Vyšehrad, 2006. 512 s. ISBN 80-7021-779-0.

ROBERTS, Kenneth M. . *Deepening democracy? : The modern left and the social movements in Chile and Peru* . Stanford : Tanford University Press, 1998. 370 s. ISBN 0-8047-3193-4.

RUB-MOHL, Stephan; BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika : Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. Praha : Grada Publishing, 2005. 316 s. ISBN 80-247-0158-8.

SCHULZ, Winfried, et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 2. Praha : Karolinum, 2004. 149 s. ISBN 80-246-0827-8.

SCRUTON, Roger . *Slovník politického myšlení*. 2. Brno : Atlantis, 1999. 188 s. ISBN 80-7108-184-1.

Internetové zdroje

HENDL, Jan. Hermeneutika - metodologické poznámky . In *Hermeneutika sportu, sborník z celofakultního semináře* [online]. Praha : Karlova Universita, 1998 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/hermen.htm>

[Http://novinky.cz/](http://novinky.cz/) [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Novinky.cz. Dostupné z WWW: <http://novinky.cz/>

[Justice.cz](http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/report?sysinf.vypis.CEK=19645&sysinf.vypis.rozsah=aktualni&sysinf.@typ=transformace&sysinf.@strana=report&sysinf.vypis.typ=XHTML&sysinf.vypis.klic=957a921e20dfc30f7c2b209ad496bf70&sysinf.spis.@oddil=B&sysinf.spis.@vlozka=267&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=09.05.2011) [online]. 09.05.11 [cit. 2011-05-09]. Obchodní rejstřík. Dostupné z WWW: <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/report?sysinf.vypis.CEK=19645&sysinf.vypis.rozsah=aktualni&sysinf.@typ=transformace&sysinf.@strana=report&sysinf.vypis.typ=XHTML&sysinf.vypis.klic=957a921e20dfc30f7c2b209ad496bf70&sysinf.spis.@oddil=B&sysinf.spis.@vlozka=267&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=09.05.2011>

Media Projekt. *Media Projekt* [online]. 5. 05. 2011, 1, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://www.median.cz/docs/MP_2010_4+1Q_zprava.pdf>.

PEHE, Jiří. Démonizace jako nástroj politického boje. *Lidové noviny* [online]. 7. 05. 1998, x, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.pehe.cz/clanky/1998/demonizace-jako-nastroj-politickeho-boje>>.

RÝPAR, Zdeněk . *Www.cssd.cz* [online]. 28. 3. 2010 [cit. 2011-05-09]. ČSSD.cz. Dostupné z WWW: http://www.cssd.cz/soubory/ke-stazeni/media/tiskove-zpravy/archiv/2006-08-15_predsednictvo-cssd-schvalilo-dne-27-brezna-2006-program-socialni.pdf

ŠMÍD, Milan. Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu. *Institut komunikačních studií a žurnalistiky*. 2004, x, s. 1-25. Dostupný také z WWW: <http://www.google.cz/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0CBgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zkola.cz%2Fzkedu%2Fvyukovematerialy%2Fdefault.aspx%3Fpage%3Dgetfile%26id%3D9365&ei=BdfHTZtG0MSyBt2P_foO&usg=AFQjCNEyTLZcIUkKt_GB_Z8-QnvTD5aJyQ>.

Www.cssd.cz [online]. 7. 09. 2010 [cit. 2011-05-09]. ČSSD. Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/inews/aktualne/socialni-demokrate-chteji-silny-evropsky-rozpocet>>.

Www.socialistinternational.org [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Socialist International. Dostupné z WWW: <<http://www.socialistinternational.org/about.cfm>>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam analyzovaných článků v MF Dnes a Právu

Příloha č. 2: Ukázka titulní strany Práva a MF Dnes s otevíracím článkem

